МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА
9
СЕНТЯБРЬ
1965 шу
№ 108 (4121).

Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ХАЛКЪИЙ ЛЕНИНСКИ ДОТТАГIАЛ

Советски Союз... Вай Дахьен аренаш яда Балтикагарен Карпаташкарен денз Тихи океанага кхаччалца, гаьнарча къилбаседерча гIайренашкара денз Средни Азен Закавказьен маьлхерча оазисашка кхаччалца яьржа. ХIьта вай доккхача лаьтта бахаш советски халкъий барт тайна бола дезал ба. Уж да шоаш кхоачашде лерхIар коммунистически общество хьалъяр, — цаI а долаш дола 100-нел тIех къами халкъи.

Сийлахь-боккха Октябрь котбалар бахьан долаш вай мехка цIаккха а кхы хургдоацаш дIадаьккхад къамий цхьатарра бокъо ца хилар, хьахиннай ший хьокхамца дерригача халкъашта къамий дош къоастадара, уж цаI бола вошалеи доттагIалеи дезал хулийташ вIашагIтохара никъ дIахьувкхаш йола паччахьалкхе.

Буржуазни идеологаша массе а хана яха а яьхад, хIанз яха а йоах, къамашта юкъера къовсам дIабоаккхалургболаш а бац, из даиманара исторе закон а да. Къаьсткъаьстача наьха шо-шоай доалахьеи саго саг вацилгеи лард йолаш йолча эксплуататорски обществе иштта да а да из. Цунна дола масал — дукха ха йоаццаш хинна Лос-Анжелосера событеш, Къулбехьен-Африкански Республикера фашистски Iазап, дуккха а кхыдола бакъдараш. Капиталистически производственни отношенеша халкъаш вIашагIкъестаду, царна юкъе моастагIал декх, уж вIаши духьалдоах.

ГIулакх кхыча тайпара да социализма хьалашка. **«Социализмо, —** яздаьд Ленина, **— классови Iоткъам боацаш производство вIаштIехьа а йоахаш, паччахьалкхен беррига членаш хьал долаш хилар Iалаш а деш, цунца шийца йизза паргIато лу бахаш болча наьха «безамашта», хIьта из бахьан долаш къамаш вIаши гаргагIолгеи вIашагIхетилгеи Iалаьмате чIогIа сих а ду».**

СССР халкъий доттагIал чIоагIдалар — социалистически общество дегIаахара закона боарам ба. Из хьадоагIа вай социалистически паччахьалкхене дуккха а дола халкъаш вIашагIкхетар цар эггара лоархIамегIа а овлангара а долча политически, экономически, духовни хьаштаашта маьшара долаш хилара бакъдолчунгара.

Ленински васкеташа хьехар кхоачаш а деш, вай парте Iалашдаьд дерригача къамех болча къахьегамхошта керда вахар хьалдара юкъе хьинаре дакъа лоацилга, уж боккъала а цхьатарра бокъонаш йолаш хилар. ДIадаьккхад хьалха тоIадаь даьхка халкъаш экономически тIехьадиса хилар, хьалха хинна къамий юстарерча моттигашка Iалаьмате доккхий социалистически хувцамаш хиннад. Культурни революци чакхъяьккхай. ВIаши вошала гIо деш хиларах, эггара хьалхагIа эрсий халкъо гIо деш хиларах шоашта чIоагIален кIийле а хулийташ, дуккха а дола хьалха тIехьадиса хинна халкъаш социализмата даьхкад, дегIаахара капиталистически лагIа юкъе а дуташ.

Шоаш дегIаахара хьакъеха Советски Iаьдала шерашка боккъала а Iалаьмате чIоагIа хьалхадаьннад Казахстана, Средни Азе, Закавказье халкъаш. Промышленни продукци хьаелга Казахстане, масала, Советски Iаьдала шерашка дегIаденад 84-зза, Киргизе — 89-зза, Армене — 95-зза. Цу тайпара экономика айялар — сийлахь-боккха низ — халкъий ленински доттагIал — котбаьнна дIаоттарах хьахиннар да. 1914 шера Таджикистана юкъара дешар дешача школашка деша вагIаш 400 саг мара хиннавац, хIанз республике деша багIарий дукхал 535 эзарнега кхаьчай. ДIаяхача хана хIанзарча Узбекистана территоре тIа цхьаккха а лакхехьарча дешара заведени хиннаяц, Iилмага кхачар къахьегача узбека дийхка хиннад. ХIанз республика вузашка деша вагIа 154 эзарнел тIех саг.

Коммунистически общество хьалъяро гIо ду Советски мехка халкъий доттагIал дIахо а чIоагIдара. Коммунизма материально-технически база йиллар — из цунна цхьан ханна СССР халкъаш кхы а нонагIа **экономически вIаши гаргаозара** база йиллар а да. Ерригача советски республикашка индустри лакхъяларо, производствана специализаци елга дегIаахаро, предприятешта юкъера бувзамаш чIоагIдаларо, керда машинпаькъий а тIо-наькъий а магистралаш, фегара трассаш, каналаш, Iалаьмате йоккхий газа а мехкдаьтта а проводаш ехкаро, цхьана вIашагIтеха энергосистема йилларо, релейни радио а телевизионни а линеш дегIаахаро — цу дерригне а тIакхувл вошал дола халкъаш экономически цхьана вIашагIкхийтта хилара, уж маэшара цаI вокхох тийша хулга дукхагIа хулийт, чIоагIагIа вIашагIдеттадолийт, царна юкъера дохаргдоаца доттагIал чIоагIдара гIо ду. Прибалтийски ГРЭС хьалъярга бахар эстойски халкъа къахьегам ба, цхьабакъда, цунна уллув дIа а этта болх баьб кхы а массехк къамах болча къахьегамхоша. Руставера металлургически завод, Сумгаитера химически комбинат, Братскера электростанци, Абакан-Тайшет яха машинникъ — уж да эггара эрг-эргагIча къамех болча советски наха хьийгача къих хьахиннараш. Уж вIашагIтехаб коммунизм хьалъяра хьаштий духьа хьегача къиво.

Хадданза чIоагIлуш доагIа Советски мехка халкъашта юкъера **политически бувзамаш.** Социалистически демократи дегIаахаро гIо ду халкъий политически хьинар дегIаахараи уж цхьана вIашагIдеттадалийтараи. Паччахьалкхен органашка — моттигашкарча Советашкара денз СССР Лакхехьарча Советага кхаччалца, дуккха а йолча общественни организацешка болх бу Советски Союза дерригача халкъий викалаша, общественни вахара эггара эрг-эргагIара дешаш цхьана къеста а деш.

ЧIоагIагIа хулаш доагIа СССР халкъий вIаши юкъера **культурни бувзамаш.** Царех хIаране я исторически вIаштIехьъяьнна хьахинна культура; социализм котъяларца цун ларда тIа дегIаенай къаман социалистически культура. Вошал долча халкъаша ка маьрша шоайла дIа-са декъ шоай культурни маьхера гIулакхаш, цунца цаI вокхо шоайла дIаьхий а деш, иштта гIулакхаца, дуккхача къамий йола советски халкъа социалистически культура хьа а еш. Школашка, вузашка, техникумашка, цхьатарра цхьа бокъонаш а йолаш, вIаши уллув деша багIа дерригача къамий викалаш. Цу дерригне кхы а нонагIа дегIакхувл халкъаш вIаши тешаши сий деши хилар.

ТIа-тIа дукхагIа советски наха чуйолаш йоагIача, вай мехка дерригача халкъашта цаI йолча идеологе — марксизмо-ленинизмо **идейно чIоагIду** советски халкъий доттагIал.

Халкъий ленински доттагIал — социалистически общество дегIакхувлара бола боккха низ ба. Из дIахо а чIоагIбар — вай парте кхоачашде лерхIа декхар да. Из кхоачашданза дарг ца хилар хьалхадоах Советски мохк дегIаахара дерригача хIанзарча ханарча чурча а санна, иштта арахьарча а хьалаша. Мехка хьалхашка латта Iалаьмате доккхий коммунистически гIирс хьалбара декхараш кхоачашдулургдац дерригача советски халкъаша цхьана, шоаш юха ца кходеш низаш тIаухийташ хиларца мара. Мехка экономикеи культуреи айяра юкъарча гIулакха хIара республика дукхагIа дика деш мел хула дукхагIа ка ювргья дерригача советски халкъа коммунизм хьалъяра тIехьарча къовсама юкъе.

Советски мехка халкъаш хIама хьадеш доахк. Уж лаьттан тIа машар хиларца хьаштдолаш да. Цхьабакъда, машар лорабе а чIоагIбе а беза. Из белгалдаккхар къаьстта лоархIаме да хIанз, империализм агрессешта чIоагIагIа тIаккхувш йолча хана, американски империалисташа социалистически Вьетнама духьал агресси йолаяьча хана. СССР халкъий доттагIал чIоагIагIа мел хула чIоагIагIа хургда машара гIулакх.

Дицдолийташ хила йиш яц иштта Советски Союзах — дунен тIа эггара хьалхарча социализма мехках, вай мехка халкъашта юкъе леладе даьнна дIааттача гIулакхех дерригача дунен халкъаша, къаьстта а империалистически Iоткъамах кIалхардаьннача халкъаша хьоккхам лерхIаш хилар. Из да СССР халкъашта юкъера вошала доттагIал чIоагIделга — хIара Советски республика лоархIамегIа дола интернациональни декхар долга.

Эггара хьалхагIарча социализма мехка халкъий доттагIал мел революционизирующи лоархIам болаш да кхета а деш, империалисташа шоай мел хур ду из сий доацача даькха гIерташ. Цар совцийтац вай халкъашта юкъе къамий хийрал дийнъе гIерташ шоаш леладу гIулакхаш. ХIама хургдац цунах! ХIьта а вай уж теркалде деза, воай идеологически болх беш дага кхаба деза националистически дола юхедисараши вIаши гIертилгеи моллагIча тайпара а хилийтар хьанна пайдана хургдар.

Сийлахь-воккха Коммунистически парти хьаяьр, Советски паччахьалкхе йиллар волча В. И. Ленина вай партена тIадожадаьд СССР халкъий доттагIал сийленца лорадеш леладелга. Из эгIазлонца духьалъувттар моллагIча тайпара дале а национализм леларa, цу даькъе цо дIадехар эксплуататорски классаша лелаеча «антисемитизмаца, цу бIехача тайпара долча расови къаьстта хилари къамий моастагIали хьалхьедарца къовсам» кIаьдбалар доацаш лоаттабелга.

КПСС Программо дIадех «къамий отношеней даькъе дIахо а йоагIийоагIача тайпара интернационализма принципаш чакхйоахилга; социализма яьхача лоархIамегIа йолча котлонех цаI хиларах тарра халкъий доттагIал чIоагIделга; моллагIча тайпара яле а йола национализми шовинизми гучаювлийтара а царех юхедисарашта а духьал, къамаш доазув оттадаьи шоаш къаьсттан хилийта гIертара духьал машар хургбоаца къовсам лоаттабелга»... Республикай боахамий бувзамаш селла чIоагIа айхха вIаши чоалдувлаш долча хIанзарча ханарча хьалашка къаьстта а зуламе да ленински интернационализма принципашта духьал доагIаш дола местничества гIулакхаш леладелга.

Дагакхабанза даргдац дегIаухаш йолча коммунистически гIирс хьалбара масштабаца халкъашта юкъе хадданза массе а хана кадраш дIаса хувцилга дIадехаш хилар. Цудухьа хилийта йиш йолаш дац советски республикашка тайп-тайпарча къамех бола болхлой кхетамца кхебараи царех пайда ийбараи юкъе цхьанна а тайнара къамашка дилла уж къестабелга.

Вай парте, хила мабоаггIара болча интернационалистий парте, дIаса ластар доаццаш шийна хьалхленийю халкъий доттагIала ленински идеех. Кхы а хьинарегIа леладанза даргдац къахьегамхой социалистически интернационализма, цхьатарра бокъонаш хиларей вIаши сий деш хиларей уйлаца кхебелга. Партийни организацеша къоастам боллаш долча масалашца дIахьувкха беза советски халкъий доттагIала, цар вIаши новкъосталаш делга дегIакхувлара Iалаьмате боккха лоархIам.

Де дезар да дIахо а дерригача советски къамий экономикеи культуреи массе а оагIора дегIаккхувлара, халкъий ленински доттагIала байракха кIал цар айхха цхьана къахьегара никъ лелабела.

(5 сентябрерча «Правда» передовая).

Семилетка ханал хьалха

КХОАЧАШДЕРГДА тIаийца декхараш

Доккхий декхараш дар укх шера «Чечингстройтранс» яхача объединене коллективана хьалхашка оттадаьраш. 1965 шера ялаташ чуэца 250 совгIа автомашин республика колхозашкеи совхозашкеи яхийта а езар, гIишлош еча организацешта ханнахьа мухьаш дIалахьа а дезар. Уж декхараш кхоачащде коллектив оарцагIъяккхара тIадерзадаь дар боахама кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей деррига низаш. Коллективашта юкъе боккха организаторски болх бир парткомо, гаражийфилиалий партийни бюроша, хIьта цудухьа даьха толамаш а дац во: 1965 шера 8 бетта мухьаш дIа-юха кхахьара план 27 августа 117,7 процент кхоачашъяьй.

Юртбоахама культураш чуэцачеи Дахьен амбарашка чутасса ялат дIаозачеи хьинаре дакъа а лоацаш дика толамаш даьхад № 4 йолча (начальник нов. Н. С. Зубарев), № 7 йолча (начальник нов. Г. А. Осипов), № 6 йолча (начальник нов. П. И. Глотов) гаражий-филиалий коллективаша, кхычар.

Цу коллективаша, паччахьалкхен план толамца кхоачашъяьь ца Iеш, дикка лохдаьд мухьаш дIа-юха озарга дIадодар а.

Парк массаза а технически вIаштIехьа йолаш лоаттаяро, шоай ханнахьа производственни гIулакхаш чакхдахаро, автомобилашта ремонт яро йиш хилийтар бокъонца графика тIа оттаьча ханна юртбоахама продукташи гIишлошта эша мухьаши тIадотта автомобилаш ахийта а юрташкарча къахьегамхоштеи гIишлош еча организацештеи эшараш дизза кхоачашде а. Доккхий толамаш даьхад Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Грозненски районашка ялаташ чуэцачеи гIишлоний мухьаш дIакхухьачеи дакъа лоацаш хиннача водителаша Енин Дмитре, Илигов Леме, Масаев Решида, Салотаев Махьмада, Корчагин Владимира, Иванченко Василе, Мусханов Яндарбе, Мурзабеков Султана, дуккхача кхычар.

Цар шоаш болх беш мел яьккхача хана тIехкхоачашйора ялат дIаозареи паччахьалкхенна дIадалареи, хIьта иштта гIишлоний мухьаш дIаозара планови заданеш. Цудухьа царех дуккхачарна къахьегаме дика толамаш дахарах совгIаташ делар: РСФСР гIишлоний Министерствай профсоюза обкомеи Сийлен грамоташ, «Социалистически яхьера отличник» яха наькха тIа йоахкаю значокаш, ахчан премеш.

Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш 2-ча квартале массадолча хьокхамашта план толамца кхоачашъярах Автотранспортни объединенена шоллагIа моттиг а 6700 сома боараме ахчан преми а еннай.

ХIанз республика колхозашкеи совхозашкеи чуэцаш латта комсаш дIаоза цIаькха 200 автомашин кийчъеш латт.

Тха объединене даим бу коллективашта юкъе кхетама болх, хадданза теркам бу болхлой культурни политически боарам лакхбара дешай. Кхоачам ба укх тайпара масал доаладича: юкъереи лакхереи образовани йола нах укх ворхI шера 4-зза дукхагIа хиннаб, хIьта хIанз лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дешаш 76 саги, производстве балха боллашехьа а юкъерча школашка дешаш 200 гаргга саги ва. Дуккхачар, производстве болх беш боллашехьа а, автомобила ремонт яреи эксплуатаци яреи техника-механика дипломаш яьхай-дийша. ХIьта, нагахьа санна 1965 шера слесараллеи шофераллеи болх беш уж хиннабале, хIанз инженерно-технически гIулакхаш тIа ба уж. Царех ба ремонт йитача механикалла болх беш вола нов. В. Шереметьев, диспетчералла болх беш вола Ф. Уваров, эксплуатацена вокккагIча инженералла болх беш вола Л. Даниев, механикалла болх беш вола В. Дюков, дуккха кхыбараш.

Цу берригача новкъосташа, шоай специальни знанеш лакхъяьна Iеш, хьинаре дакъа лоац коллектива общественни вахаре, семилетка шерашка КПСС членаш хиннаб царех.

Болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха политически къахьегамеи хьинар айдаларо йиш хилийтар семилетка хьалхарча шерарчул 33 процент дукхагIа мухьаш автомобилашца дIа-хьа кхахьа, къахьегама овсарле 6,7 процент лакхъе.

Цу юкъа объединене вIашагIъеллар мухьаш тIадувтташи доассадеши йола массе тайпа механизмаш чулатташ а вай ерригача республикана маэшша материалаш йоахача карьерашкара болх бизза кхоачашбеш а йола мухьаш тIадоттеи Iодоассадуи цех. ВIашагIъеллай централизованни мухьаш дIа-юха увзара отдел а. Цо торо хилийтар дуккха мухьаш дIа-юха увзара специализаци е а самосвалаш йолча автомобилий паркаш балха овсарле лакха йолаш пайда эца а.

ХIанз къаьстта доккхал деши гIад бахаи ба объединене шофераши кхыбола болхлойи. Коллективо эггара хьалхарчарца рапорт делар мухьаш дIа-юха кхахьара ворхI шера план 1965 шера 29-ча июне толамца кхоачашъяра хьакъехьа. 6 шераи 6 беттаи даьча балхашка дIадодар дуккха лохдир, дикка доагор а кходир.

Лакхбеннаб централизованни мухьаш дIа-юха кхахьара боарам: объединене укх ворхI шера дIа-юха кхихьача дерригача мухьашта юкъе цар дIалаьцар 57 процент.

Дукха хувцамаш хиннад автомобилашта капитальни ремонт яра структуре а. Авторемонтни мастерскеш ларде а лаьца, ремонтно-механически завод йиллай.

Колхозное яхача юрта хьалъяь йоалаш латт 200 автомобила лаьрхIа гараж; Петропавловске бодача новкъа хьалъе йолаяьй 600 автомобила лаьрхIа гараж.

ЧIоагIа уйла тIаяхийтар къахьегам лорабараи кхерамален техниканеи мел эша хьалаш хилийтара. Цу гIулакхашка дIадахийтар 133,1 эзар сом, е планаца нийсдича 180 процент. Из бахьан долаш № 1 йолча филиале хьадийлар хIама даа дика кийчдаь цIа, бIайха кхача кийчбелга вIаштIехьдаьккхар, тоаьй профилактореш, душевойш.

Укх семилетках дIаяхача юкъагIа коллективага кхаьчай 135 бера моттиг йола берий беш-ясли, 48 квартира йола цIа; кхы а хьалде доладаьд укх шера хьалдаь дала дезаш дола чуIе цIеной.

Коллектива культураи бытеи дешай йоакхо яро новкъостал дир болхлой, ИТР-ий, гIулакхерча наьха творчески хьинар кхы а чIоагIагIа айде. 1666 рационализаторски предложени еннай, хIьта уж юкъеяхьарах хинна экономически эффект 172 эзар сом да.

Семилетка керттера декхар кхоачаш а деш, парткомо, профсоюза, комсомола комитеташа объединене боахама кулгалхошца цхьана коммунистически къахьегама тIехьа шерра яхь йоаржайир коллективе. Дерригача халкъа юкъарча цу яхье дакъа лаьцар берригача болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха.

ХIанз объединене предприятешка болх беш бархI бIаь гаргга коммунистически къахьегама ударник ва, дуккхача бригадаштеи экипажаштеи коммунистически къахьегама коллективаш яха сий дола цIераш еннай. Царех я 4-ча филиалера коммунист нов. Ушаков бригадир вола токарий бригада, 1-ча филиалера слесарийи электрикийи бригада, экскаваторий экипажаш нн. Гамалеев, Феньев, кхыбараш.

ТIагIертта къовсам лоаттабу комунистически къахьегама объединени яха цIи тиллийта бокъо яккхар духьа, хIьта оаха из тайпа цIи йоаккхаргхиларах бизза тешам ба.

Семилетка задани кхоачаш а ль, темпаш кхы лох ца йолийташ, хIанз 1966 шера чотах болх беш я объединене коллектив.

Я. ШАПИРО,
«Чечингстройтранс» яхача Автотранспортни объединене начальник.

Къахьегама темпаш лакхъеш

Дикача къахьегама толамашца накъа йода Октябра цIейна гор. Грозне Октябрьски района шоллагIча газови завода коллектив. ПхийттлагIча августа бархI бетта план кхоачашйир болхлоша, 1500 тонн бензин планал совгIа а луш. Дика пайда эц заводе продукцега дIабода мах лохбарах. Иштта кходаьд 30 эзар сом, 80 эзар киловатт сахьат энерги. Дика дIахьу шоай болх завода рационализатораша а. Цар производства юкъейоалаьча предложенех 3,5 эзар сом пайда хиннаб завода.

Семилетка шерашка дикка лакхбеннаб заводе продукци арахецара боарам. Чурча торонех бизза пайда эцаро а керладараш производства юкъехкахьаро а торо хилийтай деннеи бийсаннеи бензин дуккха дукхагIа дакккха. Иштта дIадахача шера доаккхаш хинначул 60 тонн дукхагIа доахкх бензин укх шера.

Массаза нормаш тIехкхоачашъеш къахьег оператора нов. Басов Евгене, слесара Гашин Владимира, нн. П. Малюженко, Т. Солнышкина, И. Кучеренко, иштта кхычар а.

Г. ГРЕБЕНЮК.

РСФСР ЦСУ ДАННЕЕХ

ГОРЬКОВСКИ ОБЛАСТА промышленноста къахьегамхоша йиллача ханал хьалха, ялх шереи бархI беттеи кхоачашъяь яьхай промышленни производства объема хьакъехьарча ворхI шера плана заданеш. Валови продукце дукхал тIакхийттай 68 процент, семилетка контрольни цифраша белгалдаьча 57 процента когаметта. Машиностроенеи металлообработкаи производства объем шозза гаргга дукхагIа хиннай. Цу даькъе химически оборудовани арахецилга — ворхIазза. Къахьегама овсарле лакхъеннай 43 процент.

Области предприятешка дикка дукха болх чакхбаьккхаб производство технически юхакийчъяра, прогрессивни технологически процессаш юкъекхахьара, продукце керда толашагIа дола тайпаш хьахилийтара хьакъехьа. Чакхдаьккхад 350 участкаи цехаи комплексни механизаци елга, болх бе йолаялийтай 770 автоматически поточно-механизированнии лини. Промышленни предприятей коллективаша Iилматохкамеи конструкторский организацешца цхьана къестадеш вIаштIехьа а даьха, хьаде доладаьд машиний, механизмай, аппаратий, приборий эзарнел дукхагIа дола керда тайпаш. Царна юкъе да масса лела хи кIалхара тхьамаш дола пассажирски кемаш, автомобилийи металл тедача станокийи керда моделаш.

Шу чакхдалалехьа семилетка контрольни цифрел совгIа хьаергйолаш я 1,6 миллиард сома маьха тайп-тайпара йола продукци, цу даькъе бIаьш эзараш тоннаш хиллал болат, прокат, дукха автомобилаш, металл теда станокаш а йолаш, хIьта иштта дикна дукха культурно-вахара гIулакхашта дола а боахам тIа эша а товараш.

КПСС-еи СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВАИ КУЛГАЛХОЙ ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДЕЛЕГАЦЕЦА ХИННА ПЕРЕГОВОРАШ

7 сентябре Кремле Чехословацки Социалистически Республика партийно-правительственни делегацеца переговораш хиннай КПСС-и Советски правительстваи кулгалхой.

Советски оагIонгахьара переговорашта юкъе дакъа лоацаш хиннаб КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Президиума член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель А. И. Микоян, КПСС ЦК Президиума член, КПСС ЦК секретарь Н. В. Подгорный, КПСС ЦК секретарь Ю. В. Андропов, кхыбараш.

Чехословаке оагIонгахьара переговорашта юкъе дакъа лаьцад КПЧ ЦК Хьалхарча секретара, ЧССР Президента А. Новотне, КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председатела И. Ленарта, КПЧ ЦК Президиума члена, КПЧ ЦК секретара И. Гендриха, КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председатела заместитела О. Шимунека, КПЧ ЦК Президиума членалла волча кандидата, Словаке КП ЦК секретара М. Сабольчика, КПЧ ЦК секретара В. Коуцке, кхыбараша.

Вежарий доттагIала, безама, вIаший кхеташ хилара лоаттаме чакхъяьнна переговораш йолча хана советско-чехословацки вIаши юкъе гIулакхаш леладелга дIахо дегIадоаладара дешаш а дийцад, хIьта иштта хIанзарча ханарча дунен халкъашта юкъерча политикаи дунен коммунистически а болхлой а боламеи актуальни проблемай хьакъехьа вIаши дага а бийннаб. Дерригача дийцача дешай хьакъехьа лерхIараш дизза цхьатарра цаIаш хилар гучадаьннад.

Переговораш дIахо а ергйолаш я. (ТАСС).

СОВЕТСКИ ДЕЛЕГАЦИ МНР ХИЛАР

ДАРХАН, 7 сентябрь. (ТАСС). Милитаристски Япони эшаяь 20 шу дизара цIей дездарца дувзаденна Монгольски Халкъа Республике яха лела КПСС ЦК Президиума член, РСФСР Министрий Совета Председатель Г. И. Воронов керте вола советски делегаци тахан Iурра городе Дархане — Монголе кердача промышленни района юкъамоттиге кхаьчай.

Укхаза Советски Союза новкъосталца юллаш латт йоккха промышленно-энергетически комплекс, хьалъеш латт 60 эзар саг ваха лаьрхIа керда социалистически город. Нах бахара дола цIеноши промышленни объекташи хьалъяра монгольски къахьегамхошта новкъостал ду иштта Чехословацки Ссоциалистически Республикаи Польски Халкъа Республикаи.

Советски хьаьший хиннаб ТЭЦ хьалъеча а хьалъеш латта кхыйола города предприятеш йолча а, из яхай хIанз хьувкъам чуэпаш йоалла госхоза цхьан кхаш лелаеча бригаде.

Городе йоккха митинг хиннай советски делегаци цига хиларца дувзаденна. Городерчар безаме тIаийцача советски делегацена кертерча Г. И. Воронова къамаьл даьд цу митинге.

Укх деношка балхаш сихденнад Шаьла районерча шекара заводе. ТIа-тIа дукхагIа йоагIа заводе шекара свекла.

Сурта тIа: автопогрузчикаца свекла Iойоассаеш латт.

И. Плиева сурт.

КУЛГАШ ДIАДАХА ВЬЕТНАМА ТIЕРА

Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совето заявлени яьй, цу тIа цо Советски Союза къахьегамхой цIерах хоадам боллаш йола духьале кхайкаю США леладеча кердача агрессивни гIулакхашта духьал — Къулбехьен Вьетнамера американски бIу дукхагIа хилийтараи ДРВ граждански объекташта акхала хьисапе бомбаш етташ хилараи духьал. Кортамукъале езача вьетнамски халкъа духьалара агресси дIахо а шеръяра тIадерзадаь долча, Къулбехьен-Малхбоалехьен Азе машара чIоагIагIа кхерам хулийташ долча империалисташа леладеча цу гIулакхаша беррига советски нах эгIаз а кхувл, дорх а бу.

Советски нах раьза а болаш тIакхувш дола гIулакх кхоачаш а деш, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Совето Вьетнама къахьегамхошта массе а оагIонгахьара моральнии материальнии новкъостал да а лаьд, ду а ду, вьетнамски халкъа бакъдола гIулакх хьалкхабара дунен профсоюзни болама деррига прогрессивни низаш вIаший кхотадалийтара мамогга гIо ду, хIана аьлча деш дола гIулакхаш цхьана деш хилар — Iалаьмате боккха къахьегамхой низ, халкъаш империалистически агрессорел котдалара бола тешамера карлоацам ба. (ТАСС).

ПРОФСОЮЗИЙ ЮКЪАРА КОНФЕРЕНЦИ

Нохч - ГIалгIай облсовпрофа дIахойт V областной профсоюзий юкъара конференци 1965 шера 10 сентябре г. Грозне, политически просвещене ЦIагIа хургйолга.

Делегаташта регистраци ергья укх шера 9 сентябре облсовпрофа цIеношка (Полежаева ул., 9/16) 9 сахьат даьлча денз 17 сахьат даллалца, 10 сентябре — 9 сахьат даьлча денз политпросвещене ЦIагIа (Цечa фронтовикий ул., 14).

Партийни вахар

ДЕКХАРИЙ БОАРАМЕ ЛЕЛАДЕ МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ ДЕШАР

Партийни дешара дешай боккха лоархIам бу КПСС ЦК-ас. Цудухьа да кердача 1965 — 1966 дешара шера политически дешара системана юкъе дукха керда хIамаш хьош килар. Хоадам болашагIа, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаерзаяь я дешара керда форма, марксизма - ленинизма лардаш кIоаргагIа Iомаяйта лаьрхIа я из, цо торо лу массехк шера дийшача хьалхагIа юкхьанцара а тIаккха юкъерен лакхерен а образовани яккха.

КПСС Наьсарен райкомо юкхьанцарча партийни организацешца цхьана, КПСС ЦК указанеш кхоачаш а еш, шенхаштта уйла тIайохийт партийни дешара дешашта.

Партийни дешара система вIашагIйоллача хана цар шоашта хьалхашка декхар оттадир тар ма лу дукхагIа коммунисташ а хIаьта иштта парте боацарий актив а юкъеоза аьнна. Партийни дешара система бокъонца вIаштIехьъяьннай районе.

Нагахьа санна дIадахача дешара шера партийни дешара юкъеэза 300 гаргга коммунисти 192 комсомолеци а волаш 1416 саг хиннавале, кердача дешара шера марксистско - ленински теори Iомаеш хургва 460 коммунисти 200 совгIа комсомолеци, парте боацарий активацара 850 саги а волаш 1500 саг.

Шенхаштта уйла тIаяхийтай дешар хIаране ше-ше Iомадара деша. Коммунистехи парте боацарий активацарен волча 537 сага лаьрхIа, цар теоретически кийчонгеи марксистско - ленински теори шоай Iомае безам хиларгеи а хьежа, семинарски группаш вIашагIъеххай Iилман атеизма, политически экономе лардаш, КПСС истори, Iилман коммунизм Iомаяра.

Марксистско - ленински мировоззренех кхера боккхача лоархIаме да марксизма керттера кхо дакъа Iомадар: философи, политически экономи, Iилман коммунизм. Цудухьа марксизма - ленинизма лардаш Iомаергйола дийъ шера деша пхи школа вIашагIъеллай районе.

Диъ щера деша политически дешара школаш ехкай КПСС райкоме, «Электроинструмент» яхача заводе, «Назрановскийи» «Октябра 40 шу» яхачеи совхозашка, Армхерча курорте. Цу школашка дIаязбаьб юкъера образовани йола коммунисташи парте боаца активисти, верригэ 113 саг.

Цу школашта хьалхашка оттаду декхар — деша багIараш марксизма-ленинизма классикий балхаш тIа, партей правительстван документаш тIа, политически литература тIа болх бе, общественни вахаререча гIулакхий нийса мах бе а царех толашагIа дараш хьакъоастаде а, Iомабелга царна политически агитаце навыкаш ялар. Диъ шерара школа йистеяьккхачар юкъера политически образовани хул.

Юкхьанцареи йистелланза йола юкъерен образовани йолаш болча коммунисташтеи парте боацача активисташтен лаьрхIа вIашагIъеллай 2 шера дешаргIола 30 юкхьанцара политически школа, 568 саг чу а воагIаш. Цу школо юкхьанцара политически образовани лургья. Шишща сахьат долаш кIиранна цкъазза хургья занятеш. Цунна хьалхашка латта декхар — марксистско - ленински теорехи социализми коммунизми хьалъяра практикахи, КПСС-ей Советски пачхахьалхени теоре керттерча этапех юкхьанцара кхетамаш долаш, чурчеи арахьарчеи политика дешаш нийса кхетаде Iомабар, конкретни экономика лардаш йовзийтар.

Кхалнаха юкъе беча кхетама балха боккха лоархIам а беш, 300 кхалсаго дешаргдолаш политграмота школаш вIашагIъеххай къаьстта кхалнаха лаьрхIа. ДукхагIча даькъе уж школаш ехкай совхозийи, колхозеи шурий - товарни фермашка, йоккхийча предприятешкеи учрежденешкеи. Берригаш а политически дешара системо чуэза кхалнах 634 саг ва — соахкарчул 100 саг дукхагIа.

Кердача дешара шера доккхагIа декхараш хьалхашка оттаду партийни дешара ерригача звеньяй преподавателашта, лекторашта, пропагандисташта.

Цар теоретически политически кийчонах тийша хургда партийни дешара системе беча балха аьттув балга. ЧIоагIа идейни тешам бенна, шоаш хьеха предмет кIоаргга кхетадеш теори бокъонца бакъдолчунца, коммунистически общество хьалъяра практикаца кхетамца дувза ховш хила беза уж, дешаш волча хIара сага марксистско - ленински теори Iомаярца безам дукхагIа хургболча тайпара вIаштIехьбаккха беза цар шоай болх.

Из теркал а деш, парте райкомои районерча юкхьанцарча партийни организацешеи пропагандистски болх бе хержаб дикагIа знанеш йолаш, теоретически кийчо а практически балха опыт а дика йолаш бола новкъостий. Пропагандисташ ба боахамий кулгалхой, юрта боахама специалисташ, школай директораш, лораш, партийни советски болхлой.

Семинарий 78 кулгалхочохи пропагандистахи 76 процент бараш лакхера образовани йолаш ба, 41 сага 3 шерагара 11 шерага кхачалца пропагандистски балха стаж я. Цхьабакъда, 20 гаргга саг ва из сийдола гIулакх эгтара хьалха кхоачашде волалуш а цу гIулакхa практически теоретически новкъостал де дезаргдолаш а.

Пропагандисташ кийчбара, царна доагIаш дола новкъостал дара политически дешара кабинете вIашагIъеллай районни семинар, методически Совет, консультанташ хержаб, эшшаш дола литература да, балха опыт дIа-юха эцара хьайийла пропагандиста уголок я. Цул совгIа, КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо хьаелла лаьрхIад шин аргIанна дешаргдолаш пропагандистий курсаш. Хьалхара аргIа укх шера 3-ча сентябре хьа а йийла болх бе йолаеннай, цига дешаш 20 саг гаргга Наьсарен районера пропагандисташ а ба. ШоалагIча аргIан курсашка 16 сентябре йолалургья занятеш, цига Iомалуш 60 гаргга тха районера пропагандист хургва.

Доккха а бехктокхаме а декхар да района юкхьанцарча партийни организацешта хьалхашка латтар — царна тIа да укх шера 1-ча октябре занятеш дIайолаеннача хьалхарча деношка меттел дIахо йодача хана а занятеш дика чакхъяхара деза гIулакхаш хьалхагIе а вIаштIехьдахар. Эггара хьалха динза дардоа; цар да занятеш хургйола моттиг къоастаяр, мел эшача инвентараца, гойтара пособеца — плакаташца, стендашца, диаграммашца, исторически карташца — помещени Iалашъяр, деша багIарашта дешара пособи хилийтара йоакхо яр.

Теркалданза дардац занятеш йолаеннача хьалхарча деношкеи цул тIехьагIа дIахо йодача ханеи цхьайолча партийни организацей беккагIа занятеш юкъагI а юташ дIаихача шерашка дах гIалаташ. Иштта гIулакхаш хилар, масала, «Назрановский», «Экажевский», «Октябра 40 шу» яхача совхозий, СМУ-11, Наьсарен - Вокзалерча машиннаькъа станце.

Ерригача партийни организацей, идеологически фронга ерригача звеньяй сийлахьа декхар да хьатIадоагIа дешара шу партийни дешара боарам, хIара коммуниста авангардни лоархIам лакхбенна, къахьегамхоша марксистско - ленински хьехам кхы а кIоаргагIа Iомабеш дола шу хилийтар.

Л. НОЛОМИЕЦ,
КПСС Наьсарен райкома политически дешара кабинета заведующи.

Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дизара сийна яьржача социалистически яхье дика толамаш доахаш хьайоагIа крекинг-завода 1—2 яха установка. Август бетта план кхоачашъяьй 111 процент, планал совгIа Даьхенна деннад 3 эшелон совгIа доагор. Алхха цу цхьан бетта кходаьд 15 эзар сом.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба установкера оператор Семенов Бориси оператора гIонча Доронин Генадийи.

СУРТА ТIА: оператор Б. Семенови оператора гIонча Г. Доронини установка технологически режимага хьожаш боахк.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАГIЧАРЦА НИЙСЛЕ

ДукхагIеи дикагIеи хилийта арахеца продукци яхача девизах болх беш ба Грозненски слюдяной фабрика болхлой. Тайп-тайпарча къаман нах ба укхаза хьинар а низ а ца кхобеш къахьегаш. Уж ба нохчий, гIалгIай, эрсий, эрмалой, хIирий, дукха кхыбараш а. Беррига низ тIабахийта къахьегаш ва хIара болхло, цунга хьежжа лакха да доаха толамаш а. Даим тIехкхоачашъю валовни товарни продукци арахецара план. Масала, август бетта валови продукци арахецара план 105,5 проценти натуральни продукци арахецара план 107,1 проценти кхоачашъяьй фабрика, хIаьта къахьегама овсарле лакхъяра план 105,5 процент кхоачашъяьй.

1964-ча шера шоллагIча квартале дена Нохч-ГIалгIай облсовпрофеи Къилбаседа-Кавказа совнархозеи дIаюха тела Ще байракх делаю фабрика коллективо, хIаьта 1963-ча шера дена халланза ахчан премешца белгалйоахаш хьа а йоагIа фабрика коллектив.

Лакха къахьегама толамаш доахаш яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Шулико Евгения Яковлевна керте латтача шоллагIча цеха коллективо. ТIехкхоачашъю цу цеха коллективо хIара бетта план, брак геттара кIезига хул. Масала, август бетта валови продукци арахецара план 104,5 проценти къахьегама овсарле план 104,7 проценти кхоачашъяьй цу цеха коллективо, хIаьта ер бутт болабеннача хана дена денна норма даима тIехкхоачашъю цехе болх беча хIаране. Иштта дика къахьегарах фабрика караракара тела Ще байракх еннай цеха коллективана. ДIахо йолача хана из байракх карара ца ялийта лерхI оаха, — йоах цеха болхлоша.

Беррига 220 саг ва цехе болх беш. Царех 49 саг коммунистически къахьегама ударник ва, хIаьта 104 саг из сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш ва. Коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи еннай М. Коваленкои А. Салодовниковаи керте латтача шин бригадана. Цул совгIа, Степанова Валяи Афанасьева Лиляи бригадираш а болаш ши комсомольско-кагирхой бригада я цехе. Цхьаккха бутт дIаболац цар план тIехкхоачаш ца еш.

Московски Ленинградски предприятей болам хьал а лаьца арахецача продукце дикал лакха хилийтара чIоагIа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Цул совгIа, саратовций методах болх а беш сакхат доаца продукци арахецаш дукха болхлой ба цига. Царех ба З. Трофимова, Л. Редькина, З. Абдулмежилова, В. Канатова, дукха кхыбараш.

Къаьстта дувца дог доагIа Абдулмежилова Залматух лаьца. Пхи шу да из фабрике щипальщица болх беш йола. Юкхьанца балхаца халонаш нийслора, — йоах шийца къамаьл деш Залматус, — цхьабакъда, тха цеха барт тайнача коллективо новкъостал дора сона нийслуш йола халонаш эшае.

Дика бовз цунна хIанз шийн болх. Даим тIехкхоачашъю денна норма. Коммунистически къахьегама ударник а йолаш хьинаре къахьег цо. ХIаьта цо болх беча бригадана а еннай коммунистически къахьегама бригада аьнна сийлен цIи.

Уж санна болча дукхача нахах дувца йиш я. Лоацца аьлча шоай декхараш дика довзаш а уж кхоачашдеш а я фабрика шоллагIча цеха коллектив.

А. ЦИЦКИЕВА.

ЗЕ ДЕШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ БОАХАМ

Грозненерча аьшкабетона конструкцей завода халланза къовсам лоаттабу хьаеча продукце дикал лакха хилийтараи производствана пайда лургболаш массайолча участкашкара болх вIаштIехьбаккхараи. Къилбаседа - Кавказски экономически районерча юрта боахамеи химически промышленностеи лоархIамерча гIишлошта планах лаьрхIачул дукха дукхагIа ший продукци дIаяхьийтай завода коллективо укх шера. Товарни продукци арахецара ворхI бетта план 100,4 процент кхоачашъяьй.

Завода рентабельность лакхъяра дукха къахьийгад рационализаторашa, специалисташа, ерригача коллективо. Юкъейоалаяьй дикка пайда беш йола массехк мероприяти. Масала, 50 процент кIезигагIа да тIехчIоагIача армированни болатах еш йолча кердача конструкцешка дIадода металл. Укх шера 6000 кубически метр из санна конструкцеш хьае лаьрхIад заводе.

ЖБЦ-1, ЖБЦ-2 йолча цехашка хьаяьй отход йоацаш металлах деталаш теда линии, хIаьта ЖБЦ-3 яхача цехе колоннашта каркасаш еш йола поточни линии яьй. ХьалхагIа деталаш электродуговой сваркаца кулгаца еш хиннаяле, хIанз из болх механизированни хьисапе беш ба. Цу гIулакхо, цкъа-дале, сварка дикал лакхйир, хIаьта цу балхага дIабодаш бола къахьегам а дукха кIезигагIа ба.

Иштта, смазка еш хьалхагIа тайп-тайпара соляркаш леладьдале хIанз маьхах ейгIа йола известь лелаю цу гIулакха.

Массанена дика хов мел лоархIаме гIулакх да наькъаш декхачарна ма эшша асфальт хилийтар. Ала деза цу гIулакха завода рационализаторашa а новатораша а дукха уйла яьлга. ХIанз вIаштIехьдаьннад механизированни асфальтобетонни установка болх бе йолаялийта. Цхьан сменах 140 тонн асфальт арахец цу установка. Инертни материалаш хьалъяра балхашта механизаци ярах лакхъеннай асфальтобетонщикий балха овсарле. ДIадодар кIезиге, къахьегама овсарле лакхъе вIаштIехьдалийтад кулгаца деш хиннача кораш цIендара балхашта механизаци яро.

Хьу кийчъеча цехе а тIайохийтача материалий боарам лохбара цхьайола мероприятеш юкъейоалаяьй. Иштта, вагонеткашта хьу тIайоттара балха механизаци яьй, лакхарча сортах йола дукха пиломатериал кхояьй.

Цу дерригне торо хилийтай продукцега дIабода мах лохбе, безача маьхе йола материалаш кхое, къахьегама овсарле лакхъе. Дезткъеи цаI эзар сом кходаьд уж мероприятеш ярах ворхI бетта.

Бакъда, из экономи хиннаяле а доходий ворхI бетта план кхоачашъяьяц заводо. Завода болх тоабара ерригa торонаш оарцагIъяьха къахьегаш я коллектив.

Г. БАТАЛОВ,
аьшкабетона конструкцей завода воккхагIвола экономист - финансист.

ХЬАЛХАРЧА ЦIЕЙ СИЙНА

«Коммунистически къахьегама бригада» яха сийлен цIи республике эггара хьалха еннарча я тха бригада. Хьалхле дIа на хецаш, коммунистически хьисапе къахьегаш хьайоагIа цу хана дена тха барт тайна коллектив. «Старогрознефта» кхоалагIча промысле кхоъ бригада я, уж шоай низ а хьинар а уроттадаь социалистически декхараш кхоачашлара яхье яьнна къахьегаш я семилетка тIеххьарча шера. ДIабахача бетта а хьалхара моттиг яьккхар тха бригадо. 103,2 процент кхоачашъяьй борхI бетта план, хIаьта итт эзар сомал дукхагIа пачхьалкхен ахча а кходаьд.

Шийн керттера декхар лоархI бригадерча хIаране производства чура торонаш гучаяхар, хIаьта цу торонех бизза пайда эцар а. Иштта, (къаьна) капитальни ремонт е эзаш дукха вышкаш я промысле. Царна ремонт ейташ дукха ахча дахийта дезар, хIаьта жу балхаш деш йола гIишлой-монтажни управлени кхоаяцар массайолча промыслашта из гIулакх де. Уйла а яь сецам бир технологашa вышкаш тоае бригада вIашагIйолла. ХIанз цу бригада тояь вышкаш кхыраш санна болх а беш промысла пайда бу, хIаьта цу ремонтага дIадахар а дукха кIезигагIа хул.

Иштта рационализаторски предложенеша а дика пайда бу производственни план тIехкхоачашъе. Укх шера рационализаторски предложенех бригадана баьнна пайда 2021 сом да. Из вIалла тамаш а яц, хIана аьлча бригаде дукхагIа бараш цхьацца нахьа деша багIа, е дийша йистебаьннаб. Иштта мехкдаьтта техникуме заочно деша багIа П. Чаплыгин, Н. Латков, мехкдаьтта институте укх шера экзаменаш луш я Захарова, сайрийнарча школе деша вагIа Эзерханов, иштта кхы дукхабараш а.

Боккха кхаъ хилар массанена ерригача Советски Союзе хIанз дена мехкдаьттахой цIей деадергда аьнна хьахезача. Хьинар совдуваш къахьег хIара болхлочо, легаш гIоздаьннад. «Эггара хьалха деллаьча цIей сийна кхы а дукхагIа доаккхаргда «Iаьржа доШув» — иштта я массане уйла.

Д. РЫБАЛКО,
«Старогрознефта» кхоалагIча промысла, № 1 йолча бригада оператор.

Сурта тIа: операторaш А. Кузнецова, П. Чернец, А. Зенин, В. Стариков.

И. Плиева сурт.

ДоагIаш денна совгIат

Заводской районни отдела милице участкови уполномоченни волча лейтенантаца Далаков Iаддал-ВоахIапаца цхьана балха барашта дика дова шийна дага а дёха цо ший балхаца кхоачашду гIулакхаш. Шийна карагIдаьнначох тоъам ца беш иштта хилар кхычунгара дIадехаши волча милице болхлочун дика вIаштIехьдаьннад Наьсарен районера хьахожаваь ше балха венача укх шин шера совгIа йолча хана 12-ча треста поселке зуламера гIулакхаш геттара кIезигле.

Уголовни розыска оперативни болхлочунца нов. Савинаца даим бувзам а лоаттабеш цахалдаш предупредительни - профилактически болх беш хьавоагIа участкови. Уголовни бехк хургбола кхоъ гIулакх ца хулийташ юхатоха вIаштIехьдаьлар цар дIадахача шера, хIаьта укх шера нов. Далаков волча участке бокъонаш телхаяь цIенхаштaрa зуламе гIулакх даь моттиг яц. ХIаьта духхьал ши шу хьалха цу поселке хIара шера нийслора зуламаш деш моттигаш.

Цига бахача наха дукха веза шоай участкови. Цудухьа цунна дукха гIулакхаш тIаккхухь цо. Бетта 25 — 30 сага жалобеи заявленни къоастаю Iаддал - ВоахIапа. Уж дукхагIа долча даькъе дезалашта юкъера халахетараши доалахошта юкъера къовсамаши хул. Дукха болх бе безаш хул лейтенант кхувш доагIача халача берашца цар цхьаккха хIаман сагота боацача даьшианоаношщеи. Лейтенантеи цун общественни гIончашеи бIарг локхаш шоаткъа гаргга кIаьнк ва. Духхьал милице сотрудника низ а хьинар а ца кходеш болх барах царех ахаш хIанале нийсача новкъа баьннаб.

Пхийтта шу даьнна Грязнов Виктор дешар дIа а кхесса цIагIара дIавахавар. Харцахьарча ордингах дIа а кхийтта дIамига къоалаш де ваьлар из. Улицашка харцахьа лелар. Дукхаза къамаьл дир нов. Далакова Викторцеи цун даьца - наьнацеи. Шийца цIенача дег тIара ду къамаьл юкхьанца кхетадацар кIаьнка. Участкови а волаш цкъа аргIанара къамаьл деш йиш а еха, деча хьехарга ладувгIар воIага дехаш вийлхар кIаьнка да. ЧIоагIа Iаткъар из кIаьнка. ХIанзалца даьчоа гешт дар а дийха балха ваха дош делар цо. Даьней наннеи, милице болхлочоаи юха духьал децар из цул тIехьагIа.

Автогараже слесара говзал Iомаергйолаш Виктор дIаниийс а ваьдаим цун гIулакхаш мишта лел хьожаш вар Iаддал - ВоахIап. Цу хана дена цхьа шу совгIа ха яьннай, кхувш воагIа Виктор гараже шийна тIабилла болх тешшаме чакхбоаккхаш хьавоагIа. Говзал Iомаьй, даьнаьна йоакхо ю, хьалха хиннача ордингаца хIанз оагIув бехкац.

Духовичи Коннови нийсача новкъа ваккхара чIоагIа низ тIабахийта къахьегаш ва хIанз нов. Далаков. Шоаш харцахьа баьннача цар даьшца - ноаношца цIенхашттара къамаьлаш де дезаш хул. Духович хIанз бакъахьарча новкъа а ваьнна, ший харцахьара гIулакхаш кхета а даь болх беш ва. Из болх беш волча дика тешал ду цунна.

Шийн балха тIа дика толамаш дахарах МООП-а, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, милице отдела кулгалхоша массехказа белгалдаьхад Далаков Iаддал - ВоахIапа сийлен дика гIулакхаш.

ХIанз «За трудовую доблесть» яха медаль еннай цунна СССР-а Лакхехьарча Совета президиумо.

Милице отличник вола воккхагIа лейтенант Далаков Заводской районни милице отделерча къонача болхлошта хьоккхам ба.

В. ЮХНЕНКО,
«На службе народу» яхача газета редактор.

ТОЛАМАШ КХЫ А ЛАКХАГIА ХУРГДА

«Грознефтеразведка» яхача треста геолого-тохкама контора коллективо дIабахача бетта балха итог яьй укх деношка. Бурув тохара план кхоачашъяьй 128 процент. Геолого-технически халача хьалашка 1469 метр бурув техад.

Треста управляюще нов. Мациева аьлар:

— Иштта толамаш даха тха вIаштIехьдаьннад семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, кердача техникахи толашагIа йолча технологехи бизза пайда а эцаш къахьегар бахьан долаш. Ерригача Союза мехкдаьттахой ди белгалдоаккхача хана даьха толамаш совдоахаш кхы а хьинарегIа къахьегаш ба тха буровикаш. Белгалъяьнна дика къахьегаш я мастераша Темирхановеи Ковалевеи кулгалду коммунистически къахьегама бригадаш.

Р. МАЛОВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера 17 августа «Сердало» газета тIа кепа теха араяьннача «Болх тоабе беза» яхача критически корреспонденце тIа дувцар полуфабрикаташи запчастеши ца хилар бахьан долаш болх ца беш хул Шаьла хьалъяьча бахача наьха бытови хьашташ кхоачашду павильони мебела ремонт ю цехи. ХIаьта болхлоша дикка къахьегаргдолаш эша хьалаш а вIаштIехьдаьхадацар цига.

Бахача наьха бытовой хьашташ кхоачашдеча управлене начальника заместитела нов. Кашенцева цунах лаьца язду: «Управлене указани а енна Шаьла райбыткомбината кулгалхой критически корреспонденце тIа белгалдаьха хинна кхоачамбоацараш дIадоахаш ба. Хьалъяь йистейоалаш латт войлочно-бурочни цех. Цу чу хургья болхлошта лаьрхIа столовии душевойи.

Райбыткомбината тIахьаьрча хинна декхар дIадоаккхаргдолаш да. Цул тIехьагIа мастерскеш мел эшача запчастащеи материалашцеи Iалашъе йиш хургья».

Республика экономика дегIайоалаеча наькъахоша лоаца дакъа

Вай мехка халкъа боахам сихха дегIабоагIаш, советски халкъа культура лакхлуш а вахара хьалаш тоалуш а хилaро транспорта массе а тайпашкара, къаьстта а автомобильни транспортагара дIадех мухьаш дIа-юха увзареи пассажираш дIа-юха кхувлареи гIулакх дIахо кхы а дикагIа тоаделга.

Автомобилаша мухьаш дIа-юха увзилгеи автомашинех пайда эцара технико-экономически хьокхамаш (массагIа лелар, машинашта бахьамогача мухьа тоннаш йизза дIаккхар, мухь дIа-юха бахьарга бода мах, ремонт цкъа яьчул тIехьагIа шоалагIа ялца машинаша болх беш йоаккха ха, и. кх. дI.) дукхагIча даькъе боахамгарча хьалах тийша да. Ховш да, наькъаш во хилар бахьан долаш автотранспорто халкъа боахама мухьаш дIа-юха увзарца дувзаденна планал совгIа дIадодар шера 1,5 миллиард сом хилар. Цунах ха дезаш да автомобилаша мухьаш дIа-юха кхухьилга дIахо совдаккхараи автомашинех пайда эцарга технико-экономически хьокхамаш тоадарам ларде латта наькъа боахам дегIабоалабара партеи Советски правительстван боккха лоархIам беш хилар.

Наькъа боахам билларaи, тоабараи, лелабараи хIара шера дIаухийтача капиталовложенели бюджетера дIахецача ахчаели совгIа, СССР Лакхехьарча Совета президиума Указах из лоархIамера паччахьалкхен гIулакх чакхдаккхара юкъеувз ерригa колхозаш, совхозаш, промышленни, транспортни, боахама организацеш.

Наькъа боахам дегIабоалабара деш долча алхха цу гIулакхий чотах 1960—1965 шерашка вай Нохч-ГIалгIай республике, РСФСР Министрий Совета сецамга хьежжа, тIо техаи асфальт йиллаи 50 километр никъ билла лаьрхIадар, цхьабакъда, Дагестански, Къилбаседа-ХIирий, Черсий-Балкхарой АССР-ий наькъахошца социалистически яхь а лаьцна, вай республикерча наькъахоша укх шера 1-гIа июль хьатIакхачалехьа 194 километр е семилетка чакхйоалалча ханна билла лаьрхIа хинначул 44 километр дукхагIа биллар никъ, хIаьта Укхазах хьожаьльча ресурсай чотах кхы а 12 километр булларгболаш ба ер шу чакхдалалехьа.

Указах хьахийцача ахчан чотах автомобильни наькъаш дохкаши наькъа боахам тоабеши къаьстта а боккха болх баьб Сунженски, Наурски, Шелковской, Грозненски, Надтеречни районашка.

Цу белгалъяьхача районни райисполкомаша шоашта дIахьожадаь ахча дукхагIча даькъе автомобильни наькъий лоархIамегIарча маршруташка наькъаш дахкараи тоадараи тIадерзаду. Цо йиш хилийтар, долаш дола автомобильни наькъаш тоадьца Iеш, тIо-асфальт йилла итташ километраш дIаьха керда наькъаш дахка а: Первомайскера Кень-Юрта бода 11,6 километр бIаьха, Каргалинскера Сари-Су бода 14,5 километр бIаьха, Червленнера Бачегиров яхача хуторе бода 10 километр бIаьха никъ и. кх. дI.

1965 шера хьалхарча квартале Указа ресурсай чотах автомобильни наькъаш дахкареи тоадареи план кхоачашъяра лаьцача социалистически яхье дикагIа дола толамаш а даьхар, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи Облсовпрофеи карара кара тела Ще байракх а яьккхар Шелковской районо (райисполкома председатель нов. В. И. Земсков).

Укх шера шоллагIча квартале из байракх хьожа а яь, республикерча наькъа организацей производстве хьалха латтаращца хиннача боахама-профсоюзни актива совещане дIаелар Сунженски района (райисполкома председатель нов. С. Х. Плиев).

Республикерча наькъахоша дукха болх баьб лоаман даьгIенашка долха наькъаш дохкаш, хIаьта цунах боккха аьттув боал юрта боахама къахьегамхой лоаман даьгIенашкарча Iалама рузкъаех пайда дукхагIа эцара.

Дукха ха йоаццаш билла баьннаб эггара йоккхагIа йолча лоаман даьгIенашка гIолла чакхбоалаш бола Итум-Кхьалагара Шарой бода 30 километр бIаьха никъ. Никъ буллаш латт Ами яхача Iамгахьа (Галанчожски даьгIенаш), 40 километр бIаьха никъ билла болабеш ба Лакха Оалкамера Ялхарой юрта кхаччалца.

Лоаман даьгIенашка долха наькъаш дахкар — КПСС ЦК мартовски Пленума решенешка хьежжа республика юрта боахам дIахо айбара чакхйоахача хьадача мероприятеех цаI.

А. КУЛЯВЧИНСКИЙ.

Диза хургда Iай доахан

Шортта хургда доакъар

Сихбенна доакъар Iалащдеш ба «Алханчуртский» совхоз. ХIара дийнахьа силос чуаца 18 агрегат арайоал совхоза кхашка. Царна гIулакх деш я 50 автомашин.

Эшар 20 эзар тонн мара йоацача 41 эзар тонн силоса моша доакъар Iалащде лаьрхIад укх шера совхоза къахьегамхоша.

ХIанзале 22 эзар совгIа тонн силос елла баьннаб механизатораш. ХIара дийнахьа силоса лаьрхIа 1 эзар 268 тонн моша хьажкIий дIайоллаш хиларо хьагойт мел лакхарча темпаех лел совхозера болх.

Къаьстта дика дIаболабаьб из болх совхоза цхьоалагIчеи шоллагIчеи отделенешка. Иштта цхьоалагIча отделене 1-гIа сентябрь хьатIакхоачаш силоса лаьрхIа 10 эзар тонн моша доакъар Iалащдаьд, хIаьта шоллагIча отделене — 8 эзар тонн.

Лакхара хьокхамаш гойт силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокхаш волча хьалха латтача тракториста Баркинхоев Юсупа. Цхьан ден нормах 5,5 гектар хьакха езача 8 — 10 гектар хьокх цо. Цул дукха тIехьабисац трактористаш Саутиев Дауд, Цуров Саварбик, Мальсагов Бекхан, иштта кхыбараш а.

Хьинаре къахьег царна гIулакх деча шофераша а. Зехьа ха йоаяц цар машинаш йоассаеча. Дикеи сихеи болх бу силос тувсараша А. Сабиева, М. Султыгова, иштта кхыбараша. Цар дика кхетаду укх бехктокхамерча хана хIара минут мел еза я.

Цунца цхьана дика дIахьо совхозе гIожа доакъар кийчдара болх а. Из болх дIаболабича денз гIожа доакъар дукхагIа Iалашде лаьрхIад совхоза специалисташа. Дика кIалхьарцар хинна ца Iеш, доаггIача тайпара из кийчдойя хьайбашта даа дика доакъар хургда цох.

Боахама специалисташа лерхIачох совхоза хьайбашта 2 эзар 90 тонн гIожа доакъар тоъаргда. ХIаьта а дIахо Iалашдеш латт из. ХIанзале кхашка аргIаш я даь хьалъоттадаьд 2 эзар 424 тонн ча, цох цхьадола дакъа базашка хьатIаденад, хIаьта иштта хьакха кийчъяьй 1 эзар 754 тонн дикагIа йола йол, цох 500 тонн базашка хьатIа а енай.

Белгалъяккха еза, аргIаш де доладелча денз дика толамаш доахаш хьийоагIа Ю. Льянова кулгалду бригада. Къаьстта дика къахьегаш ба цу бригада членаш М. Алхоев. Хь.-I. Албаков. Цар шоай ханнахьа ча вIашка теха кхаш цIендар бахьан долаш, Iай дувча ялатаьнта лаьрхIа льтта кийчде торо хилар совхоза.

Доакъар кхоачашдарца цхьана совхоза боахамашка дIахьош да кхы бехктокхамера балхаш а. Дика кийчъеш латт доахан чулоаттаду помещенеш а. ЙоаггIача тайпара Iана кийчо йича хьайбай продукташ совъяха шоай торо хургйолга дика кхетадеш ба совхоза хьайбаш леладераш.

Гаьнна дагIенашка дажа дIалаьхкачара цIадоаладергдолча доаханна ремонт яь кийчъяь яьннай еррига помещенеш.

В. Марзиев, тха собкор.

ДОАХАН ДИЗА ХИЛИЙТАР ДУХЬА

Укх шера Грозненски района «Горячеисточненский» яхача совхоза хьажкIаш кхееpаша дика къахьийгад. Агротехнически бокъонашка хьежжа чакхдаьхад цар дерригa балхаш, цудухьа лакха ба совхозе кхебаь хьувкъам.

Алханов Ширване лелаяьча участка хIара гектара тIара 300 центнер моша доакъар хул. Иштта хIана дац аьнна да кхыча механизаторий участкашкара хьокхамаш а. Планах 120 центнер йолча юкъера лаьрхIача 150 центнер силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокх совхозе. Йокъал йолча зоне дика толамаш да уж. Дукхача участкашкара хьувкъам 240 центнер ба, тIаккха дIадахача шера гектара тIара 80 — 100 центнер мара чуэцанзар цар силоса лаьрхIа хьажкIаш.

ХIанз шоай беррига низ тIабахийта къахьегаш ба совхоза механизатораш хьайбашта шортта доакъар Iалашдара. Хьинаре къахьегаш ба комбайнераш, трактористаш, транспортникаш. Иштта, Салова Алексея, Гезуева Мовлада, Ахмадова Саид - Ахьмада норма 6,5 гектар мара йоацача 7 — 8 гектара тIара хьокх хьажкIаш. Царел дикагIа бу болх комбайнера нов. Бизаева. Дийнахьа 8,5 гектара тIара хьокх цо хьажкIаш.

ХIанзiе совхозе 12 эзар тонн дика силос еллай. ХIанз дIахо силос кийчъеш боахк совхоза механизатораш.

Е. МАКСИМЕНКО.

ША БЕТТИЛГА ДIАДОАККХ

19-ча бIаьшере йоккхий топаш етташ хиннай морхашта догIа дайта гIерташ. Цхьанне зийнад, цахаддаш йоккхий топаш а етташ деш хинна доккхий тIемаш, массаза а, ша а бетташ догIа делхаш чакхдоалаш хиннилга. Иштта хиннад Бородинои Аустерлицеи. Цу хьакъехьа цIи хезача американски Iилмахочо Баттона шийн книжкех цхьанне тIа Iоттар ира хьисапе аьннад: догIа мича дар тIемал тIехьагIа хиннар, из-м тIом ма барий догIа делхалехьа хинна. ХIанзалца цу тIемах дийцачох американски Iилмахо ца тешаш хиннилга гуш да. Цхьабакъда, опыта деш хиннад из: морхашта зехьа етташ хиннай йоккхий топаш, догIа шийна дагадехача хана делхаш хиннад.

Из иштта дале а, ткъоалагIча бIаьшере юкъекхаьчачул тIехьагIарча ханарча модах да морхашта йоккхий топаш еттар. Баькъдар аьлча, хIанз уж отт ша ца белхийтар духьа.

Ша ца беттийтара къовсам лоаттабеча Кавказски экспедице, Куба-Табински отряде болх беш ба ераш: Захаров Володя, Ковальчук Таня, кхыбараш.

Со хилар кадрови артиллериста а унзареи, бIехеи, ирчеи хетаргдола сурт зувш. Босоножка чу ког хьебеш, локатора экрана юхе къоарза коч ювхаш яьгIача йоIо телефонни трубка чу йоахар: «Азимут 35—40, моттига са 7—94, взрыватель. 67. Юха алал». Жоп хьа ма хезанге, массаза санна аьлар: «Йожийта».

Локатора бIаь метр гаьна ала баьдар, цIогIа а иккха, цIог чутоIадир Жулька яхача отрядни жIалига. Зенитка 32 килограмм йола снаряд урагIъяхийтар морхашкахьа. Аспирантка Ковальчук Таня гIадъяха елакъежар. Цу дийнахьа балха бехктокхаме яр Таня. ХIаьта кхоана бехктокхаме хургба Мальбахова Наташа е шийн кулга оамалашца а деча къамаьлаца а цIенхаштта хила гIерта, дита мекх а долаш, бIарга саьнаш доахкаш вола зIамига саг отряда начальник Захаров Володя.

Кхо шу хьалха институт йисте а яьккха, кхоъ локатор, йиъ йоккха топ, радиостанци, движокаш, массехк вездеход йолча боккхача боахама доал деш ва хIанз Володя. Володяй 25 шу да — цу отряда болхлошта — физикашта, метеорологашта, инженерашта, техникашта, укказа парех оалаш'ма хиллара «йоккхийча топий» артиллеристашта тIаьхха ха я из. Цхьан ханнара нах вIашагIкхийттача отряде холуш я хIаман маькареи хьинареи бола кагирхой Iилман балха юкъеозар ба къахьа хетача, Лакхача лоамашта юккъе уллача геофизически института директора профессора Сулаквелидзе почерк.

Массеки дош арга вай морхашта йоккхий топаш еттарах дика тIехьале хилийтача методах.

Снарядаш йиза я реагентаца — иодисти дашах е иодисти дотох. Хьахила йолаенна ша бурилгаш йохаю реагенто, цул тIехьагIа морхашкара елха йолалу геттара кагий ша бурильгаш, льтта Iоккхачалехьа еше дIайоал уж.

Морхашта йоккхий топаш еттар да профессора Сулаквелидзе кулгалца Лакхача лоамашка уллача геофизически институте баьча цу боккхача теоретически экспериментальни балхах хьахиннар. Ленинградски доцентаца Крюковцеи массехк кхыча Iилман сотрудникашцеи цхьана, профессоро хьалхашка оттаьй ша хьахилара керда гипотеза. Лехар тIоадала аккумуляци оала зона. Морха цхьа бIоалагIа дакъа мара дац цо дIалоацар. Цу чу хьа а хул, дегIа а ух ша бурилгаш. Циггача, ша беттара кхераме йолча цу морхана юккъе тIаккхетаргйолаш шоай снарядаш урагIъухийт экспедице зениткаша. Дукха чоалхане а мичад уж еттар-м, аьнна хетадала тарлу. ХIаьта из чоалхане хилар да, моллагIча хана а ша беттара кхераме я е яц хайна морх белгалъяр, аккумуляци зона лакхалла лахар, юххера а ша хьахила болабенна ха «Лацар». Ша бетта болабеннача хана йоккхий топаш йийттаяр аьнна хIама хургдац, хIана аьлча тIехьа я уж.

...IуйрИйна ялх сахьат даьннача хана радиозонд урагIдохийт метеотехника Хомкина Валяс. БIарг тIера па боаккхаш цунга хьеж локатор. Еррига белгалонаш дIаязъю прибораша, кIезиг-дукха ха яьлча гаргарча городашкара хьайцача радиозондировани даннешцеи. Ростовера а Москвера а хьакхаьчача синоптически карташцеи уж нийса йий хьожаш тохкам бу. Цул тIехьагIа йоагIаш йолча формулашца лархIа а лаьрхIе белгалъю ша хьахургбола ха. IуйрИйна белгалъе йиш я аккумуляци зона хила тарлу лакхал а.

Прогноза метода автор — аспирантка Глушкова Нелли. ХIара IуйрИйна хулача совещанешка берригаш цунна бIарахьежаш хул шейха санна. «Балха» ди хургIа аьнна Нелле хоам бича, цIи яьннача оарнагIа болхаш санна хьовз отряда лагере.

...10 мае чIоагIа тIахьайзаяв ша беттара кхераме йола морхаш. Цу дийнахьа урагIъяхийтар 102 снаряд, нормал пхезза-ялхазза дукхагIа. Цар лораеча, хIамаш дIайиъна территоре цхьанна а гектара зе хиланзар. Укх шера дукха моттигаш хул ша бетташ. ХIара денна хIана еттацар аьнна йоккхий топаш урагIъеттар отряде, болх бе ца беза ди наггахьа мара дагIацар. ХIаьта а шозза мара ша тоханзар зениткаша лораеча майдан тIа, дIайийнача хIамашта лоадама зе данзар цо.

Колхозаштеи паччахьалкхен страховане органаштеи хулача пайдашца нийсдича, хайра хIама дац экспедици лелаярга дIадодар.

Экспедице болх бу пи шу да. ХIанз тешшаме ала йиш я, йоккхача территоре тIа яьча опыто ше пайдане хилар хьахьекхалга. Хетаргахьа, тIадоагIача шера массехказа дукхагIа хургья по лораеш йола майда. Экспедице мел барaш тешаш ба, ша ца беттийтара шоаш яьккха котало — ха-оттама доал де Iомабалара Iилмахоша бе безача цу теркам тIаозача балха хьалхара гIа мара боацилга.

АРХИПЕННО Анатолий,
АПН корреспондент.

Наьха хьашташ дикагIа кхоачашдергда яхача девизах болх беш ба семилетка тIеххьарча шера Грозненски кондитерски фабрика болхлой. Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй сменаша, бригадаша. Яхьо кердача толамашка кхувл уж.

Валови продукци арахецара бархI бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй фабрика коллективо. Планал совгIа арахийца продукци 52 эзар сома маьха я. Къахьегама овсарле дикка лакх а еш арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна кходаь ахча эзараш сомаш да.

Арахеца продукци дукха хиларах кхоачамбаь Iеш бац фабрика болхлой, цар чIоагIа къовсам лоаттабу кондитерски изделей дикал лакхагIа хилийтара а. Шадахача шерашка дукха брак нийслора оаха арахецача продукцена юкъе, — йоах болхлоша. ДIахо иштта болх дIабахьа йиш йоацилга кхетадир фабрика коллективо. Балха юкъейихьар керда мероприятеш, дикагIйола опыт. Каст-каста торгови организацешка хулар продукци дIа миштa эц хьожаш. Цу гIулакхо дикка лакхйир арахецача продукце дикал. ХIанз нагахьа брак нийслац продукцена юкъе.

ВорхI шера план деза цIей тIакхоачаш ворхIлагIча ноябрага кхоачашъе лерхI фабрика болхлоша. Цудухьа цар шоай еррига торонаш оарцагIъяьхай. ХIара смена нормаш 125 — 130 процент кхоачаш а еш къаьстта дика къахьегаш ба Н. Дудкина, Журпева, Хуриева, Ливада, кхыбараш.

Сурта тIа: машинист Дудкина Мария.

И. Плиева сурт.

КХОАЧАШЪЕРГЬЯ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН

Грозненски района боахамашка тIехьа кхувш йола культураш — гидуаргаш, шекара свекла, хьажкIаш чуэца болабеннаб. Дика къахьийгад укх шера уж культураш кхееча звенош. Кхебаь хьувкъам ханнахьа чуэцар — хIанз механизаторий эггара лоархIамегIа дола декхар да.

Лоацача хана 4500 гектара тIара гидуаргаш, 1100 гектара тIара шекара свекла, 2500 гектара тIара хьажкIаш чуэца езаш ба района механизатораш.

Культураш чуэцаш йола ха хьатIаьттай. Из гIулакх лерттIа леладара ханнахьа техника кийчъяьяр района механизатораша, 50 комбайн тоаьяр гидуаргаш чуэцаргйолаш, хIаьта 100 совгIа хьажкIаш хьакха комбайн кийчъяьяр. Иштта кийчо еш хилар свекла кхеераш а.

Хьалхарча шин-кхаь дийнахьа 1000 гектара тIара гидуаргаш чуийцай района боахамаша. Геттара дика вIаштIехьбаьккхаб из болх «Старо-юртовский» совхозе. 10 комбайн йоал совхоза кхашка гидуаргаш чуэцаш. Укхаза пхе дийнахьа 500 гектара тIара чуийцай гидуаргаш, веш та аьлча, чуэца езачох 60 процент.

Из культура хьалхарча дийнахьа денз паччахьалкхенга йохка болабеннаб уж. Дийнахьа шоаш чуийна баьнна гидуаргий фу саррахьа генарий даьтта доаккхача заводе дIачутел. ХIанзле совхозо 3000 центнер фу дIаденна паччахьалкхенна.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша гидуаргаш кхееча механизаторий материальни безам совбаккхара йоккха терко яьй. ХIанз цу культурах телаш дола маьхаш дикка лакхденнад, цулухьа гидуаргаш кхеяра лерттIа терко еш да тха района боахамаш. Агрономашеи бригадирашеи тIахьожам лоаттабарал совгIа кхыметтале звеной членаш а гидуаргаш ца йоаеш цIена чуэца хьожаш ба. Цар дика кхетаду, нагахьа санна из болх лерттIа беш ца хуле, шоашта цу культурах пайда хургбоацилга.

Лакха овсарле йолаш къахьег 1-ча шурий совхозе гидуаргаш чуэцаш боахкача комбайнераша. Иштта, комбайнера Мурадова пхе дийнахьара норма 35 гектар мара йоацача 55 гектара тIара чуийцар гидуаргаш. Шийн денна норма 150 процент кхоачашъю цо.

Во лелац гидуаргаш чуэцара балхаш 1-ча Мая цIерахча колхозе. Гидуаргаш чуийца бовлаш латт «Новый быт» яхача колхозе.

Бакъда, массанахьа лерттIа дIадоладаьлац гидуаргаш чуэцара балхаш. ТIехьа болабеннб гидуаргаш чуэца «Горячеисточненский» совхозеи «Советская Россия» яхача колхозеи.

Укх шера эггара хьалха гидуаргаш доакъара лаьрхIа Iалашъеш ба «Ермоловский» 1-ча шурий совхозе. «Старо-Юртовский» совхозеи «Советская Россия» яхача колхозеи, иштта района кхыча боахамашка цу хьакъехьа парех вIалла а пайда эцаш бац.

Гидуаргаш кхееча эггара дикагIа дола толамаш даьхад звеньевойш болча «Ермоловский» совхозерча Логиевеи, «Старо-Юртовский» совхозерча Геназовеи, Бетерхановеи, «Новый быт» яхача колхозерча Кулишенкоеи Тарановскеи. Цар звеноша хIара гектара тIа 10—13 центнер хувкъам кхебаьб.

Хьалха баьча лоархIамо хьагойт Логиева звено членаша алапел совгIа 1400 сомал кIезигагIа доацаш ахча эцаргдолга.

Дика кхеяьй шекара свекла «Старо-Юртовский» совхозерча Эльмурзаева Висита звенос. Гектара тIара план 120 центнер мара йоацача 200 центнер кхеяьй цар шоай участке.

Дика толамаш даьхад «Советская Россия» яхача колхозе свекла кхеяьча Салгиреевеи Саудхаджиевеи. 200 гектарах хIаране тIара 350 центнерал кIезигагIа боацаш хьувкъам чуэцаргба цар.

7-ча сентябре районе эггара хьалха гибридни хьажкIаш хьакха араваьлар «Ермоловский» совхоза звеньевой вола Арсамаков Вахид. Хьалхарча дийнахьа хIара гектара тIара 25 центнер бар баьнна хьувкъам. Бакъда, транспорт кхоачамхилла ца хиларах чIоагIа новкъарле хулар комбайнерашта. Каст-каста латта езаш хул комбайнаш. Ермоловски совхоза 20 автомашин яйта езаш яр «Грознефть» яха объединени, Бакъда, цар хьакхачийтар-м ялх мара яц. Транспорт кхоачамбалла хиларга хьежжа мара аьттув баргбац механизаторий ханнахьа культураш чуийца бовла.

ТIехьа кхувш йола культураш ханнахьа чуэпарай паччахьалкхенга уж йохкара план кхоачашъярай чуийнна къахьегаш боахк Грозненски района механизатораш.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски районни юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

КХОАНЕ ЦА ЕХКАШ

Науркси производственни управленерча Ленина цIерахча колхоза 2-ча бригада механизаторашa хIаьзе кхоачашъяьй гурахьа дув ялат дIаде лаьтта ахара план. Цига аьхад 1700 гектар лаьтта. Ялат дIаде аьха лаьтта катокаши дискови лушильникаши текхаеш дика шаьрдаьд.

Хьинар совдаьнна къахьийгар лаьтта оахача трактористаша Дьяков Акима, Титов Петра, Асташенко Владимира, кхычар.

Бригадерча колхозхоша дика кийчдаьд дIалувргдолча рожа, мукха, кIи фу. Укх деношка ялат дIаде йолалургья дика ремонт а яь кийчъяь йола 8 сеялка.

Тахан шоай де дезар кхоане ца ехкаш деш хьабоагIа Сийлахьбоккхача Октябра 48 шу дизара сийна къахьегама совгIаташ кийчдеш боахка колхохой.

Р. МУХТАРОВ.

Шерра боаржабе
ОБОРОННО-МАССОВИ БОЛХ

Советски нах, къаьстта кагирхой, коммунистически парте сийлахьча революционни традицешца кхебара, социалистически Дай-мохк лорабедаим кийча хургболаш кагийча нахаи мехкараштеи советски патриотизма лакхара уйла чуйоссаргйолаш болх беш я вай республика ДОСААФ-а организацеш.

Вай республика массайолча школашка вIашагIъехка йолаш я ДОСААФ-а юххьанцара организацеш. Цар балха керттердар дешархой вай Дай-мохк безаш кхебар да. Школашка вIашагIъехкай ТIема Сийлен уголокаши цIенош. Урок хьехаш, тематически сабранеш еча боккха пайда эц хьехархоша цигарча материалех.

Укх шера дукха походаш яьй дешархоша Советски Эскаро тIемаш даьча исторически моттигашка. Советски тIемахоштеи партизанаштеи вуттадаь памятникаш лорадара йоакхо ю, вай мехкарча турпалий гаргарча нахаца бувзам лоаттабу, турпалерча пионерски гIулакхий летопись лелаю. Цар цу тIа дIаязду Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом хиннача хана комсомольцашеи пионерашеи даь турпалера гIулакхаш. Исторически военни деношта хетаь пионерски сбораш, торжественни линейкаш, митингаш ю.

Тайп - тайпарча оборонни, технически, спортивни секцешка Iомалуш бараш денгара - денга дукхагIа хул.

Белгалдаккха деза, военно - патриотически кхетам болаш дешархой кхебара тIеххьарча хана вай республика просвещене министерстваси цун моттигашкарча органашеи цIенхашттара теркам тIабохийташ хилар. Школай директорашеи дешара даькъа заведующешеи кулгал а деш цу балха дика дух тIа бувлаш хьехархоша ДОСААФ-а комитеташца цхьана школашка шерра дIабоаржабаьб оборонно - массови болх.

Из болх дика дIабахьарца белгалъяьннай вай республика районашкареи городашкареи дуккха школаш. Масала Грознера, Гудермесера Наурерeи Шаьлареи школаш.

Ерригроссийски смотра - конкурса итогех йолча ВЛКСМ ЦК-ан, РСФСР-а просвещене министерстваи, СССР ДОСААФ-а постановлене тIа белгалъяьхай конкурсе хьинаре дакъа лаьца республикаши краяши, болх дика латтача школашта призови моттигаш белгал а яьй. Царна юкъе я Нохч-ГIалгIай АССР а.

Грознерча № 3 йолча юкъерча школана (директор нов. Зелинская) РСФСР-а школашта юкъе шоллагIа моттиг яккхарах шоллагIа преми еннай: Комсомола ЦК вымпел, СССР ДОСААФ-а ЦК почетни грамота, хIаьта мотоцикли, авиационни а морской а автомобильни а моделизма 408 сома маьха комплект чуйола массехк посылкаш.

Грознерчеи, Гудермесерчеи хIаьта иштта йиъ районерчеи йийтта школана комсомола ЦК грамоташ а еннай. Ерригроссийски конкурса хьалашка хьежжа из бехктокхамера болх цIенхаштта дIабахьарах эзараш болча РСФСР-а школашта юхе лакхара хьокхамаш гойташ премеш яьхай цу школаша.

ДIахо шерагIа боаржабе беза кагирхошта юкъе оборонно - массови болх.

С. КОСТОЕВ,
ДОСААФ-а Нохч - ГIалгIай республикански комитета председатель.

КЕРДАЧА ХЬУВКЪАМА ДИКА ЛАРД

Укх шерарча опыто хьахьекхар моллагIча ха-оттамах Шаьла районерча хьалашка шекара свекла дика хьувкъам лургболаш кхее йиш хилар.

Тха районе эггара дукхагIа пайда луш йола культура я шекара свекла.

Района шекара свекла кхееpаш юкъ-юкъера кхаьча свекла чуэпа болабеннаб. Хьалхарча деношка хьаяьккхача шекара свекла хьагойт дукхача боахамашка из мел дика хьийкъай.

Иштта, «Шалинский» совхоза шоллагIча отделенерча механизированни звено звеньевойс Амерсултанов Султана хIара гектара тIара 300 центнер совгIа мерза овлаш чуэц.

Цул тIехьабисац «Южный» яхача а совхоза шекара свекла кхееpаш а. ХIара гектара тIара 300 центнерал совгIа мерза овлаш чуэц цар.

ХIанз а дика дегIайоагIа шекара свекла, хIана аьлча шозза дика хий диллад цунна. Дуккха дикагIа хьувкъаргья из октябрь бетта.

ХIана хьийкъай шекара свекла иштта дика укх шера цу хьалха латтача боахамашка, отделенешка, звеньяшка? Фу къайле я цар толамий? Укх шерарча хьувкъама цхьа шу хьалха йоакхо е болабелар уж. Масала, дIадахача шера горох чуийца кхаш шозза цамцала ь х а р Амерсултанов Султана звенос. Цул тIехьагIа минеральни удобренеш а ехка яьб аьхар. Цудухьа цун шекара свекла дIайийна кхаш цIена а да ше свекла йоккха а я. ДогIа ца делхаш йокъал эттача хана шозза хий диллар цо.

«Шалинский» совхоза цу отделенерча 800 гектара тIа дIайийна шекара свекла а хIаране тIара 300—350 центнер хьувкъам лургболаш я. Из деррига а тракторни бригада бригадира Шамилев Султана ше шекара свекла дIаюврийолча лаьттаца дIадахача шера полукора яхача типах доаггIа гIулакх дар да. Шоай низ а хьинар а ца кходеш механизаторий новкъостаьца шекара свекла кхеераша къахьегарах ваццалца бIарахьежаргволаш цIена да цар кхаш.

ХIанз «Шалинский» совхоза механизатораш хьатIадоагIача шера хьувкъама лард йоллаш ба. Iай дIаюв культураш кхеяь кхаш дIакъоастадаьд цар 1966 шера шекара свекла дIае. Лаьтта шозза цамцадаьккхад, хIаьта аха болабалале минеральни органически удобренеш а ехкай.

Удобренеш кхаш тIа дIа а кхухьаш дIатувсара ялх новозоразбрасывателахи погрузчикахи латта механизированни отряд вIашагIъеллай совхозе. ХьалхагIа цхьан отделенеи тIаккха вокхазахьеи групповой методах болх бу цар. Цу балха тIа дика толамаш даьхад трактористаша Абдулаев Саламус, Эсмаев Хожа-Ахьмада.

ХIанале кхашка дIадихьад 900 тонн шира кхо, хIаьта 70 гектара тIа из дIатесса а баьннаб механизатораш. Цул совгIа, 300 гектара тIа минеральни удобренеш а ехкай.

1966 шера шекара свекла дIаюврийола лаьтта зяба аьха кийчде деза. ХIана аьлча, иштта кийчдаьча лаьттах дика тIоадал чуйолл. Хьалххе зябь ахари цунна полупарови обработка яри оасар, са доахка хIамаши лазараши па хилара дика да.

Цхьабакъда, тха района цхьаццадола боахамаш хIанз а зябь аьха даьннадац, из чIоагIа Iаткъар кхерам болаш да хьатIадоагIача шера хургболча хьувкъама.

Цудухьа хьалха латтарашца нийсбала беза берригаш а.

И. ПУГАЧЕВ,
Шаьла района юрта боахама производственни управлене агроном.

НОКХАРА МОЗИЙИ МОЛХАШИ

«Здоровье» яхача журнала сентяберча номер тIа кепа тохаргья Iилма заслуженни деятела профессора Г. П. Зайцева «Нокхара мозаша молхаш ю» яха статья, журнала редакце мукъа а бенна кепа йоазон нердачун агентства (АПН) дешараштa лу из.

БIаьшерашка лийхай халкъо Iаламара тайп - тайпара йола молхане средстваш. Царех цхьаяраш хана йIоахала «экзаменах» чакхъяьннаяц, цудухьа наха йиц а еннай, хIаьта кхыяраш, масала, нокхара мози нокхарий дохьажи санна яраш, хIанз а шоай лоархIам бовнза я.

1948 шера денз Н. И. Пирогова цIерахча II московски паччахьалкхен медицински института хирургически клинике юкъейоалайир «апитерапи» греккий меттала «апиде» — нокхара моза, «терапи» — дарба дар яхилга да.

БаьцовгIай углеродаш, белокаш, жираш, витаминаш, минеральни тухаш, эфирни даьтташ, фитонцидаш микроэлементаш йоахка нектари пыльцаи юъ нокхара мозо. Нектарах модз хул, хIаьта фачкалаш а хинна дIаэттача, модз тIадаха чIоагIъеннача пыльцах чоалхане химически хувцамаш а хиле, ше къаьстта йола вещество — перга хул.

Мезаца дукха я дегIо атта дIаэца цхьа углерод—комсий шекар (глюкоза), из эш, сага дега мышцашта, дуа хIама дегIа дIалатийтара чIоаггIа эша ферменташ а дукха я. Дукха да мезаца сага хиланза дарггоаца кальце, натре, кале, магне, аьшка, фосфора тухаш. В яхача группа витаминаш, С яха витамин, каротин (А яха провитамин), хIаьта иштта антибиотикаш а.

Цхьа боарам а болаш дарбана лаьрхIа дуача мезо юхаувз ченах йоагIа сок, ченага болх дикагIа байт. Гастрити лакхъенна кислотности йолча а че йикъъеннача а наха даа хьожаду из цкъаза лораша. Модз даар дика да дега — сосудисти лазараш, садоахача лакхерча наькъашта, пехкашта, нервни системана, дийхка лазараш хиннача наха. Калореш дукха йолаш да модз (меза 100 граммо 335 калорий лу), цIий кIезига долча наха.

Сага организмага хьежжа лораша даа могадеш долча боарамах модз даар Iалаьмате дарбане да. Кхийнача сага лораша даа могаду 50 грамм гаргга модз, из шозза — кхозза даа деза IуйрИйна, делкъийга, сарахьа, хIама даалехьа.

Цхьабакъда, калорийность йоккхеи углеродаш дукхеи хилар бахьан долаш берстача нахаи шекара диабет дараштеи пайдане ца хиларал совгIа зенне а да нокхарий модз. Цул совгIа, цхьабола нах хул модз вIалла а ца могаш, цунах идиосинкрази яха лазар хулаш. ТIаккха кIезига модз диача а Iеттаде, крапивница яха лазар, чен хила а температура лакхъяла а тарлу. Иштта болча наха модз зене да.

Пергаца дукха тайп - тайпара витаминаш я, къаьстта каротин (А яха провитамин). Морковкаца йолчул 20-зза дукхагIа я цунца из. Цудухьа берашта берзаш боагIача унахоштеи тел перга мезацеи налхацеи цхьана.

Гаьний чIонкаш тIара нокхараша хьалехьаеча боалоз санна йолча хIамаша (прополис оал) чов йохка ца йолийташ соцаю. Даьча тохкамаша хьахьекхар прополисо стрептококк, стадилококк, брюшной тифа а чен хулача тифа а палочкаш, кхы йола микроорганизмаш йоаеш хилар. Цlокана хинна лазараш дIадоахача лораша лелаю цун водни экстракташ, мазь.

Нокхара мозий кIоригаш (личинкаш) бахкаьча нокхара мозан шурийца кхоаб. Цу шурийца я сага хиланза яргIоаца тайп - тайпара 20 аминокислота, дукха витаминаш, цунца чIоаггIа еза B^{12} яха витамин а йолаш. Нокхара мозий шуро тоаю веществай обмен, дего беш бола болх, лакхбу даарцара безам, организм хIаманна дукхьал отталулга, дика я из половой железаша беча балха а.

Цхьабакъда, массава из ловш вац, цхьабарий из йиача наб йов, дегI дика доацаш хул. Жамараштa тIехнахьара моттигаш лазача наха а зене я нокхара мозий шура. Цу тайпара, из лоро хьожаьяча тайпара мара яа йиш яц.

Нокхара мозашкара хьа мел йоалача продуктел мах болашагIа да нокхара мозий дохьаж — апитоксин. ЧIоаггIа меза хьадж йоагIаши воагавеш къахьа чам болаши да нокхара мозий дохьаж. Из шелала дукхьал отталуш да. 24 сахьата едки щелочеи серни кислотаи маркхалал даьллача хIама дац цунна. Нагахьа санна нокхара маозий дохьаж мелча, из чеышоргий тракта ферменташа чехка дохаду. Бактереш ца ебийташ юхатоха а уж йоде а могаш цола нокхара мозий дохьаж лазар дIа ца даржийтача толашагIчарех йола цхьа средство я.

Сага из дохьаж кхийтача из ше кхийттача моттиге мара ца Iаткъаш а массанахьа дIадаржаш а нийслу. Нокхара мозо юв техача дестам хьов, лаз, из моттиг йоагайича санна хет. ХIаьта массанахьа а из дIадаржилга хул дохьаж дукха кIезига хиларгеи организма башхалонгеи хьежжа.

Нокхара мозий дохьажо цамогаш ваьча сага хула белгалонаш я: корта лазар, Iетто дог ухилга, Iеттаделга, дегI дIадаьнна хилар, дуккха хьацар дувлилга, крапивица, синюшность яха лазараш хул. Цкъаза голаш хотталуча лазараш ух, корта бIогора бувл, Нагахьа санна 400 мозал совгIа болча никхо сага юв тохе, из са ца доаккхалуш виса а кхыметтед вала а мег. Лораштa довзаш да кхы цхьаькха а: кхалнаха, къаьстта царна менструаци йолча ханен берах болча ханеи, хIаьта иштта ха яхача наха, берашта нокхара мозий дохьаж чIоагIа Iаткъаш хилар. ХIаьта нокхара мозий дохьаж ловш боацача цхьаболча наха цхьан нокхара мозо юв техача а отравлени хул. Цудухьа лорашка гIолла а доацаш дарба зе йиш яц нокхара мозий дохьажацеи нокхара мозашка юв еттийташи.

Нокхара мозий дохьажо тайп-тайпара дарба лу. Цо капилляраш шеръю. Могаш йоацача органа цIий дукхагIа чудайт, цIай хьамча мо дикълулгеи из хьерчалулгеи доххду, новкъостал ду организм лораеш дола низаш лакхдалара, лазар лаьгIду. Нокхара мозий дохьажо нийса лоаттабу дега мышца болх, дика хул веществаша обмен яра, къаьстта аьлча цIецара хлорестин кIезиг а еш. Унахочунна деррига дегIа дикагIа хул из дуккхабарий йийна хинна наби дуачунцара чами юхаметта оттабу, дуккхача даькъе саг болх булургбоча воакхх.

Агитоксинаца тайп - тайпара дарбаш лу: цкъаза сага дегIа цIокана лазар долчча моза тIа а хайте цунга юв тохийт, цкъаза нокъара мозий дохьажа препарат лу (инъекцена йола мазь, маркхал). Унахочунна нокхара мозий дохьажаца дарба де доладалехьа массе оагIорахьа хьож цун организмо из дохьаж мишта лов.

Цкъаза кхыча чIоагIагIа низ болча средствашца артриташца, артрозашца, полиартриташца цхьана маьженаш хотташ йолча гонашта дарба деча, периферически госудай атеросклероз, цIокана кIалхарча венашта тромбофлейбит, мышцай воспалени, нефралги, бронхиальни астма, эндартериит, радикулит яха лазараш хилча дарба деча юкъе доаладу нокхара мозий дохьаж.

Апитерапи зене я жамараштa, дийхка поджелудочни железана лазараш хила, деста, кхайкор, венерически, хала дола инфекционни лазараш хилча, саг гIелвелча, дега—сосудистий балха декомпенсаци, цIена а цIий хьадеш йолча органашта а лазар хилча, хIаьта иштта психически лазар хилча дарба дара. Организма шийн тайпара йола башхалонаш лазара процесс къоасталургъяц лора мара, цунна мара ховргдац, массе а оагIорахьаpa унахачун организм техачул тIехьагIа, апитерапеца дарба делга могаде.

(АПН).

Ремонт дика лел

Библиотеке, клубе е культура ЦIагIа Iай салаIа веначоа цига цIенагIеи йIайхагIеи мел хул хозагIа хет. Цудухьа из кхоачашхургдолаш тхой берригa низ табахийта къахьег оаха района ерригa культучреждепешта Iана дика кийчо ергйолаш.

Наьсарен района къахьегамхошта гIулакх деш я ийс клуб, шиъ культура ЦIа, шиъ районни, цаI районни хьисапен 14 юртен библиотекаш. Уж Iана кийчъярга хьежжа хургба цига дIахьоргбола культурно - массови болх а.

1965-ча шера КПСС Наьсарен райкома бюро, райисполкома сессешка массехказа дийнад из дош.

Укх шера культучреждепеш Iана къаьстта дикагIа кийчъе лаьрхIад районни культотдело. Нагахьа санна, хьалхарча шерашка районни культура ЦIагIарча пишкашта ремонт а ца еш даим цига шийла йолаш хиннаяле, хIаьта укх шера ялх пиш юха еллай цига. Из санна гIулакх да Экажкъонгий-Юрта, Долакха-Юрта.

Районе йолча 17 библиотеках йиттане Iана йизза кийчо яьй, хIаьта юхейисараш а кастта кийча хургья. Уж я СурхотIарен БурокIалхарен ши библиотека. Укхаза дe юхе дисар лоадам боаца хIама мара дац. Iана кийчо яь йистеяьннаяп М. Абадиева заведующи йола ТIой-Юртара библиотека а.

Юртарча клубашта деррига Iана лаьрхIа доагор Iалашдаьд. Ремонт яь яланза кхо клуб мара йисаяц. Масала, Аьлти-Юртарча клуба тховна капитальни ремонт е лаьрхIад укх шера. Цхьабакъда, ПхьилекъонгиЮртарчеи СурхогIарчеи клубашта ремонт ю балхаш ледара лел. Из да районни ремстройучасток цу гIулакха дукха сагота ца хилар бахьан долаш.

Культучреждепешта ремонт е укх шера хьахийцар кIезига ахча да. Из кIираш тохеи басараш хьакхеи мара тоъаргдац. Цудухьа культучреждепешта лерттIа ремонт ергйолаш района бюджетацара кхы а ахча дIахьожаде лаьрхIад райисполкомо.

Аланза даргдац укх шера культучреждепешта ремонт еча района боахамаша цхьаккха новкъостал деш ца хилар. Цхьабакъда, царна юкъера белгалъяккха еза С. Цечоев директор вола «Экажевский» совхоз. СурхотIарчеи Экажкъонгий - Юртарчеи клубашта ремонт е хьу хьахийцай цо.

ХIаьта, кхыдолча боахамий кулгалхошта ха деза КПСС обкомои Министрий Советои культучреждепешта ремонт еча доагIача бесса новкъостал де аьнна шоашта декхар тIадиллалга. Цул совгIа, уж ха декхарийла ба клубашка, библиотекашка, кхыча культучреждепешка Iай салаIа ухаргбараш юртбоахама къахьегамхой болга. Цудухьа ремонт еча шоашта мамогга новкъостал дара оарцагIбовла беза района юрта боахамий кулгалхой.

А. МИСЛАУРОВ,
Наьсарен района культотдела заведующи.

БАХАЧА НАХА — КУЛЬТУРНИ ГIУЛАКХ

Бахача наха дика культурни гIулакх дара мел эша культпросветучрежденеш я Урус - Мартана районе. Иштта, тха района юрташка шиъ культура цIа, цхьа музыкальни школа, шийтта библиотека, кхойтта клуб я.

Культура учреждениша чIоагIа къахьег наха гIулакх дара болх боагIача бесса вIашагIболла. Къаьстта дика лел из болх Гехеи, Урус-Мартанеи, Алхан - Юртеи. Коммунистически кхетамца нах кхебара эшачарга хьежжа а, хIаьта моттигерча хьалашца бувзабенна а бу цу учрежденеша шоай болх. Укхаза каст-каста тайп-тайпарча темаех лаьца лекцеш, докладаш еш, беседаш ю, сакъердаме салоIама сайренаш вIашагIъехк.

Ерригача районе лаьрхIача 1965 шера 21425 саг а волаш 249 лекции доклади йийшай. ХIаьта агитбригадаша юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка 88 выступлени яьй.

Районе кхоъ агибригада я. Цар программа оттаеш чIоагIа теркам бу района вахара тайп-тайпара — дика а, во а — ювцара. Наха раьза хинна тIаац массаза а агитбригадай концерташ.

Района библиотекаша а вахарца айхха бувзабаь лелабу шоай болх. Цу хьакъехьа белгалъе мегаргйолаш я районни библиотека (заведующи нов. Редкопашина), Мартан-чу юртара библиотека (заведующи нов. Дениева), ГIойтIара библиотека (заведующи нов. Баматалиева). Наха юкъе книжкашта пропаганда яра болх аллха библиотекашка баь ца Iеш, цу библиотекаша хьайбай фермашка, полевой станашка дIабихьаб шоай болх. Дикка гIо ду цар юрта боахама къахьегамхошта социалистически яхьа итогаш дIакхайкаеш, къахьегама листокаш, молнеш арахецаш.

Цунца цхьана района культпросветучрежденешта дицлац хьатIадоагIача Iай а болх ца социйташ дика лелабара ханнахьа йоакхо е езилга. Цу хьакъехьа эггара хьалха кхоачашде дезачарех да культура учрежденеш йоагоча хIаманца Iалашъяр. Цудухьа хьалхе а оарцагIбайнаб культпросветучреждений болхлой цу гIулакха. ХIанззе а тоаяь яьннай пишкаш, хьатIадепад шортта дахча. Оаха лаьрхIача 900 кубометр дахчах клубашка хьатIадепад 750 кубометр, хIаьта юхедиса дахча укх деношка хьадахьаргдолаш да.

Иштта тоаяь а тоаеш а я культура учрежденеш. БархI клуби 10 библиотекеи ремонт яь яьннай. Ремонт а яь, дика кийчдаьд районни культура ЦIа а.

Цхьабакъда, оаха моллагIа болх бойя а, дерригa а бахача наха культура гIулакх дикагIа дар духьа да.

А. ДИДАЕВ,
Урус-Мартана района культура отдела заведующи.

ЛЕРТТIА Е КИЙЧО

ХIанз вай республика массайола культпросветучрежденеш Iана кийчо еш я. Сихбенна къахьегаш ба цу хьакъе тха Шаьла районерча культучрежденешка а.

Дуккха клубаши библиотекаши я районе. Царех дукхатIъяраш хIанзле Iана йизза кийчо яь яьннай. Иштта кIираш теха, басараш хьекха Iана лаьрхIа доагор Iалашдаь яьннай Герменчукера, Сержень-Юртара библиотекаши клубаши. ХIаьта ремонт еча дукхагIа дола балхаш йисте а даьнна, хIанз из чакхъяккхара дукха хIама ца эшаш йистеяьннай района цхьайола культпросветучрежденеш. Масала, царех я ЗIамигача АтагIара клуби библиотекеи. ХIаьта Шаьларча культура ЦIен зрительни зал ше хьалха хиннача дуккха йоккхагIа хургья укх шера.

Мадарра аьлча, культпросветучрежденеш Iана кийчъяра гIулакхаш массанахьа-м лелац дика. Цхьайолча юрташкарча библиотекаштеи клубаштеи ремонт еча ледара лел балхаш. Хьаэцаргья вай Автуры, Центарой, Дуба-Юрт. Укх деношка мара болабеннабац цига ремонт е. Из а сиха яц. Цигара юрта Советаш сагота яц цу гIулакха. Из болх вIаштIехьбаккха декхарийла яр уж. Цхьабакъда, цар шоаш цхьаккха хIама ца дарал совгIа кхычарна новкъарле а ю.

Масала, культпросветучреждений болхлой балха тIэра а боахаш шоай гIулакхаш кхоачашдайт цу юрта Совета кулгалхоша. Масала, бахача нахагара налогаш хьагулъяйт, повесткаш дIа-юха кхухьийт, кхыдола балхаш дайт. Цул совгIа, шоллагIа шу да Октябрьское яхача юрта клуб хьалъе йолаяь, цхьабакъда, хIанз а из яь йистеяккха дага-м яц юрта Совет. Дукха ха йоацаш культпросветучреждений болхлой хиппача совещане белгалдаьккхадар культпросветучрежденешта Iана кийчо яра бехктокхаме юрта Советаш йолга а цу гIулакха эшаш дола новкъостал де уж декхарийла йолга а, цхьабакъда, хьагучох цу юрта Советий председателаш биц-м беннаб шоай де дезачох.

Районни культура отдел а райисполком а дикка новкъостал деш я района ерригa культура очагаш Iана ший ханнахьа кийчъяь яхара. Из иштта дале а, лакхе йийца юрта Советаш оарцагIа ца йоале цхьаяраш кийча хургья аьлча бакъ хургдац. Цудухьа хIанз цхьаккха минут ца йоаеш кхоачамбоацараш юкъера дIа а даьха, берригa низ тIабахийта культпросветучрежденешта йоагIача бесса Iана кийчо яра сихха балхаш вIаштIехьдаха деза цу юрта Советаша. Из дикка кхеталеш хила беза юрта Советий председателаш.

Л. ПОЛОСИН,
Шаьла районни культура отдела инспектор.

СалоIама сайре

Мехкдаьттахой цIей сийна «Гипрогрознефта» проектировщикаша салоIама сайре дIайихьар «Лакомка» цIи йолча кердача кафе.

Хоза, сапаргIата, вай хано дIа ма еххара кийчъяьча кафе зал хьалийзай. Безамеи сакъердамеи дIайода кофи молаш йоаккха ха. ХIаьта, иллеша, музыко, беламо кхы а хозагIа а, безамегIа а хулийт кафе.

Дика салеIар «Гипрогрознефта» болхлоша. «Лакомка» цIерах кафе гIулакхдечарна баркал оалаш дукха каьхаташ даьхкад.

В. ПОСТНОВ.

ИЙДАРХОЙ РАЬЗА БАЦ

Катаяма цIерахча къаьначеи кердачеи поселкашка наггахьа мара хулаш яц морожени. Из аца ваха везаш хул массехк километр гаьна уллача Римски-Корсакова улица тIа. Морожени хьаеча цига дукха нах гуллу. Цига хьаена ши-кхо ящик морожени дукха ха ялалехьа кхоачалу. Газированни хий а цу поселкашка наггахьа мара нийслуш дац...

Бахача нахагара дукха жалобаш ихай цох лаьца «Старогрознефта» треста ОРС-а кулгалхошка, цхьабакъда, болх тоабара хIанзалца даь хIама дац. Цу масалаша хьахьокх ОРС-а коллективо берригa теркам тIа а бахийта ийдархой хьашташ кхоачашдара болх нийса вIаштIехьбаьккха ца хилар.

БархI-ийс километр йоккхача цу моттиге №№ 22, 23 йола ши продовольственни тика мара яц, цар чу эшшача боарамах товараш хилийтац. Цига доаца товараш кхычахьа эца баха безаш хул нах. Цул совгIа чIоагIа лоархIаме да тикаш хьаеллари дIакъовлари график нийсъяр а.

Iуйрийна бархI сахьат даьлча, мара хьаеллац тикаш, хIаьта уж дIакъовл нах балхара цIабахкалехьа, пхи сахьат даьлча, цудухьа балхара цIабаьхкача шоашта эша продовольственни товараш эца городе ух уж.

Дукха хана дена цу поселкашка болх беш хила езаш яр Iуйрийна ялх сахьат даьлча хьа а еллаш, тикаш дIакъайлачул тIехьагIа мара дIа ца къовлаш болх беш йола продовольственни ларекаш. Уж ларекаш хьа а йийла болх бе дIайолаялийтача паччахьалкхенна итташ эзараш сомаш пайда хургбар.

Цу кхоачамбоацарех лаьца ОРС-е ухийтача жалобашта начальника нов. Малькос тела жоп укх тайпара да: помещенеш яц. Дукха ха йоацаш Ялтински улицагIа ОРС-на лаьрхIа хьал а яь хьайийлар ши керда помещени. Царех цхьанне чу боахама пхьегIий тика йиллай, хIаьта воккхан чу мах тIера баькхача товарий тика йиллай. Духхьала уж помещенеш яьсса ца латтийтара мара дaьлац из. Цу тикашкара товар нагахьа саго эцаш дац.

Наха дукхагIа эшаш дола товар хила дезар тикашка дохкаш дар. Масала, цига хила езаш яр дулхачкъаьрий продукташ, цох дикагIа пайда хургбар паччахьалкхенна, хIаьта дикагIа кхоачашдулургдар наьха хьашташ. Иштта кхы дукха кхоачамбоацараш да Старопромысловски района торгови сета юкъе. Уж сихха дIа а даьха наьха хьашташ дикагIа кхоачашдергдолчча хьисапе болх тоабе декхарийла ба ОРС-а кулгалхой.

Ф. КОРОТНОВ,
В. КУРБАТОВ.

СПОРТ

ДИКА, ХОЗА

Шин дийнахьа, 5 — 6 сентябре. Грозперча «Красный молот» яхача завода спортивни зале дIайихьар спортивни гимнастиках йола дерригдунен яхь. Цига вIашагIкхийтар Польски Халкъа Республикаи «Труд» яхача общества Центральни Советеи командаш.

Польски Халкъа Республика команда латтар ялх сагах. Царна юкъе я Римеи Токиои хиннача олимпийски ловзарашка дакъа лаьца, 21 шу даьнна Польша спорта мастер Доротта Миллер, Польски юнкорий сборни команда юкъейоагIа спорта мастер Данута Путай, Польша чемпион, халкъашта юкъерча акробатика мастер Кухарчик Альфред, иштта кхыбараш а.

Советски «Труд» яхача команда юкъебоагIа городера Волжскера ена СССР спорта мастер йола 16 шу даьнна Фиоктистова Люда, массехказза олимпийски ловзарашка дакъа лаьца Советски Союза чемпион, спорта мастер Сурменева Людмила, спорта мастер вай мехкахо Вержбицкий Геннадий, иштта кхыбараш а.

...ТIаьк аьнна хьалйиза я «Красный молот» завода спортивни дворeца зал. Укх тIеххьарча шерашка чIоагIа дегIаенача спортивни гимнастикага хьажа баьхкараш дукха бар. Командаша шоайла дIа-юха моаршал хьаттачул тIехьагIа йолалу лоIамера упражненеш. Яхье дакъа лаьцача ялх зIамигача сага юкъе хьалхара моттиг яьккхар грозненца Вержбицкий Геннаде — (9,65 балл).

Къаьстта сакъердам болаш хилар кхалнаьха командашта юкъе хинна яхь. КIувса тIа йоалл польски спортсменка Миллер Доротта. Хоза ю цо лоIамера упражненеш. Цхьабакъда, тIеххьара йистейоалаш гIалат яьлар. Цун тIеххьа кIувса тIа йоалл советски спортсменка Сурменева Люда. ТIехдика чакхъяьхар цо ерригa упражненеш. Цудухьа хьалхара моттиг а яьккхар цо. Сакъердам болаш, гулбеннараша тIоараш детташ тIайибора гимнасташ. ЧIоагIа хоза хеташ гулбеннараша «Дика! Дика!» яхаш выступленеш йир польски гимнасташа Хельмут Гаца, Эрнест Хавэлэка, Кухарчик Альфреда, Доротта Миллера, советски гимнасташа Суханов Вячеслава, Вержбицке Геннаде, Сурменева Людас, Феоктистова Людас. Царна массанена совгIаташ делар.

ХIаьта командни зачетага диллача «Труд» общества гимнасташа хьалхара моттиг яьккхар.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

Сурта тIа: Сурменева Люда.
Е. Недери сурт.

БАРАКАЕВА ТОЛАМ

Ленина орден лелаеча общества «Спартака» Центральни Совета лично - командни хьалхле яккхэра езача атлетиках яхь хилар. Российски Федераце команда юкъе яхье дакъа лоацаш вар Нохч - ГIалгIайчера спортсмен С. Баракаев. Ах-юкъера (полусредни) дозал долча Баракаева классически троеборьях ерригa а лаьрхIача 337,5 килограмм ай а йир, хIаьта 1 спортивни разряд а яьккхар.

С. Баракаевна карагIбаьннача толамах «Спартака» Центральни Совета 1965 шерара чемпион аьнна цIи елар цунна. Къона тяжелоатлет яхье кийчваьр «Спартака» воккхагIа вола тренер, СССР спорта мастер Н. Остапко вар.

О. НИКОЛАЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БОЛГАРЕ КЕРДА ПРЕДПРИЯТЕШ

СОФИЯ, 6 сентябрь. (ТАСС). Болгаре социалистически революце 21 шу дузаш керда промышленни предприятеш я болх бе йолалуш.

Софие болх бе йолаялийтай ахцеллюлози картони арахеца производство. Предприяти болх бе йола ялале хьалха къамаьл дир БКП ЦК хьалхарча секретара, НРБ Министрий Совета председателa Тодор Живкова.

Иштта эксплуатаце дIачуеннай Коларовградера керда шурий заводи Мездраи Ломи яхача городашкара йий доаккха йоккхий заводаши.

КАШМИРЕРА ХЬАЛ

ДЕЛИ, Инде оборона Министра Я. Чавана 6 сентябре парламенте дIакхайкадир, «Пакистански керда фронт хьа ца еллийтар духьа, Инденеи Пакистанаи юкъера паччахьалкхен доазув а хоаладаь индийски эскар Пенджаре чуденна хилар». Пакистанацарча доазолла тIехбаьннаб Лахора яхача пакистански города районе. Министра ма аллара, цу операце декхар да «индийски доазув лораделга».

* * *

ЛОНДОН, 6 сентябрь. (ТАСС). Рейтер яхача агентства хоам бу, Пакистане чрезвычайни хьал юкъедоаладаьд, яхаш. Пакистански правительствос из соцам тIайицаб, индийски эскар паччахьалкхен доазол тIехдаларахи Лахор яхача города из тIадоаладарахи Равалпинде — Пакистана столице официальни заявлени яьчул тIехьагIа.

Рейтер яхача агентства хьакхайкадир, индийски эскараша Лахора яхача районе «бомбаш чуйийттай» аьнна.

(ТАСС).

БРАЗИЛЕ НАХ ЛУВЦАР

НЬЮ-ЙОРК, 6 сентябрь. (ТАСС). Рио-де-Жанейро оалача бразильски штата полице Нитерой яхача городе лаьцав прогрессивни организацей 300 совгIа викал. ЮПИ агентства Рио-де-Жанейрера хоам ма барра, дийцараш бехке бу, Бразиле ший лоIамах хилара ди дездеча хана массови демонстрацеш дIаяхьа гIийртараши укх тIеххьарча хана цIераш йийттараши уж ба яхаш бахьан а доахаш.

ВЕНЕЦЕРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КИНОФЕСТИВАЛА ПРЕМЕШ

ВЕНЕЦИ, 6 сентябрь. (ТАСС-а спец. корр.). Венецера Дунен халкъий кинофестивала хьалхара преми — «Золотой лев святого Марка» — еннай режиссера Лукино Висконте «Туманные звезды Медведицы» яхача итальянски фильма.

Советски зрителa довз Висконте «Рокко а цун вежарий а» яха фильм.

«Тешаме хилар» яхача П. Тодоровске Советски фильма еннай толашагIа болча хьалхарча режиссерски балха луш йола преми. Жюре лаьрххIа йола преми хьоажаьй кхыча советски кинорежиссера М. Хуциева «Са ткъо шу да» яхача фильма. «Са ткъо шу да» яхача фильмо из преми ень «Симеон-пустынник» яхача мексикански фильмаца.

«Манхэттенера кхо цIа» яхача фильме кхалнаьха роль динагIа ловзаярах «Кубок вольпи» еннай французски киноактрисана Анни Жирардона. МаIача наьха роль эггара дикагIа ловзаер «Кера модж» яхача фильме дакъа лоацаш хинна японец Тоширо Мифуне хилара мукъарал дир.

АФИНЕ ХИННА ДУККХА ЭЗАРАШ БОЛЧА НАЬХА МИТИНГ

АФИНЫ, 7 сентябрь. (ТАСС). «Даькъала хилда конституци!». «Суверенни халкъо дIадех хоржамаш делга!», «Фашизм чакхъяргьяц!» — Уж лозунгаш дар селхан саррахьа Афина центральни улицашкеи майдашкеи хьахозаш хиннараш. Итташ эзараш нах гулбеннабар укхаза хьалхарча гречески конституце 122 шу дизара хетаьча митинге. Митинг вIаштIехьяьккхаяр Аттика области моттигерча самоуправлене органий союзо.

Митинге дакъа лаьцараша берригаш барта а болаш хьалийхар служебни правительства хье а ца луш кортамукъара хоржамаш дIахьолга. Митинг чакхъяьнначул тIехьагIа города центре гIолла чакхбаьлар гулбеннараш лозунгаш бе а доахкаш.

Сурта тIа: София. Ленина улица.

В. Шандрина сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛОАЦЦА

НАСЕР ДАЙ-МЕХНА ЦIАКХАЧАР

Советски Союзеи Югославеи хьоашалгIа хинна ВIашагIкхийттача Iарбий Республика президент Гамаль Абдель Насер ший даймехка цIакхаьчав.

СОВЕТСКИ ПИСАТЕЛАШ БУХАРЕСТЕ

СРР писателий Союзо хьоашалгIа бехарца Румыне столице енай Ю. Ю. Смуул керте вола советски писателий делегаци. Советски хьаьщаша вIашагIа а бетталуш доттагIлен тIехь дег тIара къамаьлаш дергла румынски писателашца, мехкага хьожаш леларгба.

МЕДИКИЙ ДУНЕН ХАЛКЪИЙ КОНГРЕСС

Вене хьайийлай невропатологийи электроэнцефалографийи 8-гIа конгресс. Цун балхаца дакъа лоацаш ва 54 мехкара ши эзар совгIа Iилмахо-медик, царна юкъе Советски Союзера бараш а болаш. (ТАСС).

Юрташ йоагаю

ХАНОЙ. (ТАСС). Укх тIеххьарча массехк бетта Къулбехьарча Вьетнама центральни дакъе Фу-Иен яхача провинце дуккхача юрташка дуккхаза бомбаш а йийттай, дохьаж доалла хIамаш чу а кхийсай США-ий цар марионеткайи авиаце, яхаш хоам бу Вьетнамски информационни агентства, «Кортамукъал» яхача агентства яхачох.

Масала, Фу-Лак, Вунг-Тау, Ми-Фу, Кань-Тинь яха юрташ чилла яь йоагаяьй. Дуккхача районашка американски самолеташа юрташка чуетт 200-негара 500 килограммага кхаччалца дозал дола бомбаши, хIаьта иштта напалмови бомбаши.

Духхьал июнь бетта Фу-Иен яхача провинце бомбаш еттар бахьан долаш вийра 132 саг. царех 40 бер а долаш. Човнаш хилар 150 сага, даьгар ши эзар цIа, бархI школа, пхи пагоди храми.

КАРАТЕЛАШТА ЗЕНАШ ХУЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, 7 сентябрь. (ТАСС). Ангола (НДОА) мукъаьлкхара тIехьарча халкъа Болама партизанаша 3 сентябре Набинде яхача моттиге кIийле йир португальски моторизированни отряда. Вийнав 10 португальски салте — каратель, танка кIала ехнача минашца эккхийтай 2 «джип», хIалакъяьй шиъ тягач, каралаьцай бельгийски производства нара лелаю пулеметаш, тIема нхоачамаш, кхыйола тIема материалаш. Цу хьакъехьа хоам бу, НДОА викалаша укхаза кепа техача коммюнике тIа.

ЛадувгIа, хьажа

9 СЕНТЯБРЬ, 1965 ШУ.

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.30 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.10 — Ашараш. 16.20 — «Къонал» яха передача (нохчий меттала). 16.35 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — «Къахьегаме хьахул кьонахчул» яха передача (гIалгIай меттала). 17.00 — «Буровой мастер» яха очерк (эрсий меттала). 17.15 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — Душанберча «Энергетик» яхачеи Грозперча «Терек» яхачеи командашта юкъерча футбольни матчах йола репортаж. 16.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — «Шоана, юртбоахама къахьегамхой» яха концерт.

У К В: 9.00 — «ЦIе макаш» яха литературни радиокомпозици. 9.33 — «Дагестан» яха Кожлаева симфонически картинаш. 10.07 — «Иоккхий къайленаш хьаеллар» яха лакхерча классашка деша баIараштa йола передача. 10.40 — «Ростроповича творчески сурт сибат» яха музыкальни очерк. 11.18 — «Бегта глобус» яха берашта йола радиопостановка. 19.00 — «Пандарч Александр Полудницын» яха концерт-очерк. 19.29 — «Сома даькхха эхь» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 20.35 — «Орлиное крепость» яха Бабаева очерк. 22.32 — Щедрина хьалхара симфони.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.35 — Къахьегам хьа сийле я, саг. Дувц журналисташа (нохчий меттала). 18.50 — «ТIеххьара никъ» яха Iилма-популярни фильм. 19.05 — Заводской марка сий долаш хилийтара. Репортаж (гIалгIай меттала). 19.15 — «Советский фирмаш» яха бакъдолчоа тIера хьанйца фильм. 19.35 — Хьалкхувш воагIар заводе воалаваьв. 19.55 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.05 — Телевизионни кердадараш. 20.20 — «В пуще» яха телевизионни спектакль. 21.50 — Лоацаметражни фильм.

Город Грозне, Переписная улицагIа, № 9 яхаш йолча гр-ка **Гладких** Лидия Васильевнас суде деннад город Полтаве, К. Маркса улицагIа, № 12 вахаш волча ший марагара гр-гара **Гладких** Виктор Прохоровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Менделеева пер., № 6 яхаш йолча гр-ка **Устарханова** Датой Тамарас суде деннад ший марагара гр-гара **Устарханов** Абубакара Илезагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, культурни, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05499. Заказ № 4968.